

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/Ill

Telefoni uredništva: dnevna služba
2030. — nočna 2996. 2994 in 2050

SCOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 39.011,
Zagreb št. 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
pondeljka in dneva po prazniku

Dva nacionalizma

Proslava, s katero so avstrijski Nemci obajali spomin na koroški plebiscit, nam daje priložnost, da o vprašanju narodnih manjšin izpregovorimo nekaj besed z načelnega stališča, kakor smo kot katoliški list dolžni. To je tem bolj potrebno, ker se nobeno vprašanje ne obravnava danes s toliko neodkritostjo in licemtersvom, kakor ravno vprašanje narodnih manjšin. Če je treba, se pravice narodnih manjšin branijo z stališča najabsolutnejše morale, ki ne pozna nobenih izjem od svojega zakona; če pa kaže drugače, se najdejo tisočerji izgovori, ki naj opravičijo kršenje zahtev naravnega prava. Tako na primer fašistična Italija zahteva za peščico Italijanov na dalmatinskom obrežju narodno avtonomijo v imenu neprekosljive pravice, dočim istočasno brez vsake vesti zatira pol milijona Slovanov v novih provincah in to mirno zagovarja, sklicujoč se na neizprosnost naturnega zakona asimilacije slabejšega po močnejšem. V obrambo enih se poziva na kategorični imperativ etike, na krščansko kulturo in na zapovedi evangelijske, tlačenje drugih utemeljuje z argumenti Nietzschejeve »moračke močnejšega in pravice gospoduječe rase. To pa je en sam primer iz cele šume drugih.«

Ker je ta dvojna morala v praksi evropskih narodov splošna, zato ni nobeno čudo, če se Društvo narodov rešiti narodnomanjšinskega problema do danes ni približalo niti za en sam korak. Kajti mi opazujemo to nadvise interesantno dejstvo, da celo zagovorniki te ali one narodne manjšine, ki za svoje rojake v državi B zahtevajo vse narodne pravice, v praktiki takoj odpovede, če je treba te pravice priznati drugi narodni manjšini v državi A, kjer njihovi rojaki tvorijo večinski ali državni narod. Tako na primer Ukrajinci, ko bi šlo za res, nikakor ne bi bili zadovoljni, če bi se eventualni poljski manjšini v njihovi državi dala popolna narodna avtonomija, dočim jo sami brez pogojno zahtevajo za svojo manjšino v poljski državi. To je fakt, ki ga ne prikrije nobena še tako navdušena deklamacija o pravicah vsakega naroda.

Odkod to dejstvo, ki je mogoče najglobljana na telesu modernega človeštva? Iz popolnoma zmotnega pojmovanja naroda, ki je v protislovju s krščanskim naukom; iz poganskogam zamišljenega nacionalizma, ki ni baziran na etosu, ampak na nižjih gonih in strasteh narave.

Eden najlepših pregorov starih Rimljakov je oni, ki pravi, da otroška duša terja spoštovanje: puer reverentia debetur. Enako bi lahko rekli: vsak narod, duša vsakega naroda zahteva najgloblje spoštovanje, pa naj bo narod katerekoli krv, barve, vere, jezika. To načelo je v krščanstvu, veri vesoljnega odrešenja po božji ljubezni, najgloblje utemeljeno. Vsak narod je dolžan drugega spoštovati, njegove vrednote priznavati, z njim kot moralna enota v najvišje svrhe človeštva sodelovati. Po tem pojmovanju sploh ni »večinskog« in »manjšinskog« naroda, kakor da bi eden bil več in boljši od drugega pa da bi zato imel več pravic, kajti v moralnem redu števile in fizika nič ne odločuje. Po krščanskem naziranju, ki nam do bližnjega nalaga vitezke dolžnosti, je narod, ki je v večini, ki tvori državo in razpolaga z njenimi bogatimi sredstvi, dolžan ščiti oni narod, ki je v manjšini, ki je slabši in revnejši, pa mu sam dati na razpolago vsa sredstva, da na osnovi svojega lastnega jezika in drugih osobin svojega duha in duše svoj narodni lik do populnosti razvije! To je krščansko pojmovanje nacionalizma. En narod drugega izpopolnjuje, noben narod ne more biti brez drugega, zatiranje in uničenje enega vsem drugim škoduje, narodna raznolikost je neobhoden pogoj enote vsega človeštva, ki le v medsebojni harmoniji vseh dosegla svoj najvišji cilj na zemlji: proslavo Večnega v delih krščanske kulture!

Kako da je to pojmovanje naroda v našem času skoraj že popolnoma izginilo? Ker moderni nacionalizem razkrstjanjene meščanske družbe sloni na golem pohlep, na teženju po absolutni oblasti enega naroda nad vsemi drugimi, na priznanju samega sebe in nepriznanju vseh drugih, sploh na samih egoističnih instinktih in ne na čustvu skupnosti človeštva. Nacionalizem brez te zavesti človečanske skupnosti pa je gol barbarizem; tak nacionalizem izvira iz morale džungle, ne pa iz krščanstva; tak nacionalizem dobrine civilizacije samo izrablja v podjarmljenje drugih in končno nujno vodi v medsebojno iztrebljenje vsega človeškega rodu. Ta nacionalizem ne počiva v ljudstvu, ki skupnost še pozna, ki pozna solidarnost vseh po božji podobi ustvarjenih ljudi, ki nikogar ne sovraži — ampak ga nosi le neka vrhnja, inteligenčna plast, ki se proglaša za vladajočo gospodsko kasto. Tako dobimo moderni fašizem v svoji najčistejši podobi. In zato ginevajo naši bratje, zamira njihov jezik in njihova pesem, se izgubljuje njihove tradicije in se zemlji sami, poduhovljeni po človeku, po sili daje drug lik, ki je ne pristaja, ki ji prizadeva tisto bol, katere grobi osvajalni nacionalizem seveda ne razume! Saj njemu ni nič tradicija, niso nič netehtljive vrednote narodnega drobca, ki mu je izročen v oblast, ne pomeni nič, kar je drugi ustvaril — njemu je le do osebe, do svoje koristi, ki iz svobodnih ljudi boče napraviti sužnje, orodje svoje moći in ekspanzije. Mirno lahko trdimo, da so mongolski cesarji in turški sultani, ki so v vojnem naletu iztrebljali svoji poti vse, bolj spoštovali nacionalne

Nezaslišano izzivanje na jugoslovanski severni meji

Pangermanisti in nemčurji zahtevajo mežiško dolino — Avstrija deli denar za nakupovanje duš

Ljubljana, 13. oktobra. Slavlja je konec. Celovec, kakor tudi ostala Koroška sta vstala danes zjutraj z bolno glavo in se znašla v prozi volivnega vrvenja. S tem bi lahko zaključili svojo poročevalsko službo in prešli na dnevni red. Žalibog pa so včerajšnje manifestacije v Celovcu, kjer se je gnetlo več gostov iz drugih provinc, osobito iz Nemčije, potem pa domačinov, pokazale nespodobitno, da je »Slovenec« imel prav, ko je nedavno še pisal, da avstrijskim Nemcem ni mar za 10-letni plebiscit, ampak da nameravajo to zlato priliko samo porabiti v ta namen, da na jugoslovanski meji napravijo demonstracijo proti naši državi, ki jih je na potu.

Ce bi celovško slavlje bilo privatnega značaja, če bi ga bila uprizorila le tista pisana družba, ki se je svoj čas imenovala Volkswehr, in če bi se ga bili udeležili edinole oni vsečemski patrioti, ki so svoje dni zažigali poljske domove po Sleziji oziroma, ki so divljali po Porenju, ko so ga Francozi zapustili, potem bi mi ohranili mirno kri. Potem bi se ne čudili, da so nekateri ponemčeni slovenski trgovci razobesali slike o mežiški dolini in jih okrasili z napis, da »brez nje Koroška ne bo celo«; tudi bi se prav nič ne vznenimirjali, če so se v sprevodu nosile table, ki kličejo po neodrečenih Koroščih in če je parkrat pohajalo v čast Mežičanov in Jezerčanov.

Nas vznenimirja dejstvo, da sta slavnostim prisostvovala sam predsednik republike in njegov

zvezni kancler. Slavnost je imela torej oficijeli značaj. Kako si naj sedaj razlagamo, da sta deželnna policija, kateri kraljuje heimwehrovski notranji minister princ Starhemberg, in mesto Celovec dovolila, da se vrši javno, na ulicah in pri oficijelih prireditvah irredentistična propaganda proti naši državi? Mežiška dolina in Jezersko sta po St. germaninskem miru dela neodvisne države Jugoslavije in sicer za vse, tudi za avstrijske pangermaniste in za najvišje predstavnike sodne republike. V njih imenu je mir podpisal zvezni kancler dr. Renner, če so to že pozabili. Zato mi nismo pravice, da zamolčimo celovške dogodke.

Nas tisk se je držal mej dostojnosti in takta. Naše ljudstvo je koroški jubilej praznovalo brez vsake manifestacije v zatišju. Nikjer po Jugoslaviji se ni vršila kakšna slovensost, da bi ja ne dali povoda sosednji državi, da nas smatra za irentede. Mi smo znali obdržati mirno kri. Zato smo tu in upravičeno pričakovali, ne sicer od koroških nemčurjev in par priseljenih rajhovev, da se naše države ne bo žalilo. Oficijelna otočila je dovolila, da se nas žali. To mi sedaj beležimo z obžalovanjem v srcu. Lekcija, ki nam jo je dala sosedna republika dne 10. in 12. oktobra 1930, 10 let po sklepnu miru, je torej brez okraskov in brez vsake krinke sledča: Kraljevina Jugoslavija ima na severu neizprosnega sovražnika, ki noče samo počuti na neprimitivnejših pravic slovenske manjšine na Koroškem, ampak, ki že podira zid Karavank in hoče seči po integralnih delih naše domovine.

Vse drugo je maskiranje gole resnice. Morala plebiscitnega jubileja je za nas koristna in potrebna.

Pri tej priliki protestiramo tudi proti naredbi celovške police, ki je onemogočila našim novinarjem izvrševanje poročevalske službe. Ob 600-letnici Kočevja, je naša vlada dala tujim gostom, osobito še onim iz Avstrije, med katerimi so bili številni novinarji, vse olajšave, ki jih je sploh mogla dati. Tako smo postopali mi, ker nismo imeli nicesarskih privržencev. Cetudi je Avstrija nameravala prikriti za inozemstvo, posebno pa za naše oči in za naša ušeša pangermanistične orgije, ki so se razviale okrog zmaja v Celovcu, se ji to ni posrečilo, cetudi je izložila naše novinarje proti vsem pravilom mednarodne manire. Potek celovške slovesnosti bo ključ temu prišel pred sodni stol mednarodnega mnenja. To bodo poskrbeli tisti, katerim je na tem ležeče, da se obrani mir v Evropi.

Celovec, 13. okt. (Izvirno.) Celovška deželna vlada je sklenila, da bo razdelila 3 milijone šilingov, ki jih je prejela za plebiscitno ozemlje na sledči način: 1 milijon se bo uporabil za zgradbo cest po severnem Koroškem, 1 milijon za kreditne gospodarske zadruge in 1 milijon za kulturne namene. Slovenskih zadruž je v plebiscitnem ozemlju 26, nemških landbundev pa 16. Nemške bodo dobiti 800.000 šil. slovenske pa 200.000 šil. Kulturni delež bo pa šel v izključno pomenljive namene, ker bodo ž njim zdali takoimenovane glavne šole in ustanavljali nemške čitalnice in vzgajali nemško turnerstvo.

Socialistični volivni maneuver

Predlogi, ki bodo ostali na papirju — Slovenci gredo v volitve samostojno

Celovec, 13. oktobra. Na današnji seji koroškega deželnega zbora je socialni demokrat Semper in imenu finančnega odseka predlagal: V vseh narodno mešanih krajih naj se ustanovi pod kontrolo deželnega zbora deželni kulturni urad, ki bo imel nalog, pečati se z vsemi kulturno-gospodarskimi zadevami teh krajov. Sredstva za vzdrževanje in delovanje teh uradov naj se oskrbe z novim proračunom za l. 1931.

Slovenski Korošči v ta predlog nimajo zupanja, ker ga smatrajo le za izraz zadrege, ki dokazuje, da Nemci v teku desetih let za koroške slovenske kraje niso imeli ne česa ne volje kaj storiti. Zato tudi v ta predlog in njegov uspeh ne zaupajo. To pa toliko manj, ker ga smatrajo spriči novih volitev samo za pesek v oči nepoučeni javnosti v teh krajih. Opravljeno poudarjajo, da je ta sklep le udarec v vodo, ker danes razpuščeni deželni zbor nimu in ne more imeti nobene ingerenčne na sklepe novega deželnega zbora, ki bo izšel iz volitev. In ta bo sklep proračun za l. 1931, od njega bo odvisna usoda tega tako zvanega kulturnega urada.

Prosvetna med narodom se bo vršila po pravilnih prosv. ministra

Ustanove se prosvetne zadruge, nad katerimi bo ministrstvo vršilo posredno in neposredno nadzorstvo

Belgrad, 13. okt. AA. Odsek za narodno prosvetljenje ministrstva prosvetne je obvestil kraljevske banske uprave, da je minister prosvetne odobril pravilnik sreskih prosvetnih poljedelskih zadrug s tem, da se bo delo teh zadrug za prosvetitev naroda vršilo po zakonu o narodnih šolah, kakor tudi po pravilnikih in uredbah, ki jih bo izdal ministrstvo prosvetne. Prav tako si je ministrstvo prosvetne obdržalo pravico otvoriti posameznih prosvetnih zadrug ter raznih tečajev in sekocij. Nadzorstvo nad temi institucijami bo ministrstvo prosvetne vršilo neposredno in posredno. Posredno bo vršilo nadzorstvo preko sreskih načelnikov, prosvetnih referentov, banskih uprav (prosvetne oddelka).

Sreske prosvetne zadruge bodo imele nalog, da za narodno prosvetljenje v svojih krajih aktivno

zainteresirajo narod, da ga navajajo k delu za lastno izobrazbo, da ga navadijo, da se sam z gmočnim in moralnim sodelovanjem udeležuje dela za svojo prosvetitev ob podpori države, banovine in občine.

Kot organizacije samega naroda na zadržuni podlagi bodo prosvetne zadruge največja podpora prosvetnim in šolskim oblastim pri njihovem delu širjenje narodne zavesti in njegove prosvetne. Zato je ministrstvo prosvetne zahtevalo, da kraljevske banske uprave priporoči vsem učiteljem in učiteljkam na svojem teritoriju, da čim agilne delajo za ustanavljanje in vzdrževanje teh zadrug, da v njih požrtvovalno sodelujejo in jih propagirajo. O vseh osnovanih zadrugah bodo srezki prosvetni referenti vodili točno evidenco, smatrajoč jih za pravetne in kulturne ustanove.

nštva, sprejete v Zidanem mostu. Nova uprava ostane samo poslovna do potrditve pravil in prihodnje skupščine. V izvršilni odboru se pritegnejo predsedniki vseh sekcij, ki bodo v rednih mesičnih sejih reševali vsa vprašanja organizacije in njene prosvetne politike. Vprašanje »Narodne Prospective« res seja prosvetnega odbora, ki bo sklicana z ozirom na zahtevo omenjenih poverjeništv 19. in 20. oktobra. Na tej seji se bodo uredile definitivno vse zadeve za nemoteno delovanje UJU.

Državni svet je dobil 12 novih tajnikov

Belgrad, 13. okt. AA. Na predlog predsednika državnega sveta dr. Ninka Periča je predsednik ministrskega sveta general Živković odredil, da vsako ministrstvo delegira začasno v državni svet po enega starejšega tajnika, da se bo tako moglo dokončati delo, ki je v zastanku. Tako je državni svet dobil 12 novih tajnikov, s čimer je omogočeno, da bo imel seje z odpoldne in popoldne, ker bo zdaj dovolj delovnih moči za odpravljanje tekočega posla. Pričakujejo, da bodo tako v nekaj mesecih rešeni vsi posli, ki so v zastanku in ki jih je nekaj tisoč, tako da bo državni svet potem popolnoma azuren.

Nevarnost poplave

Zagreb, 13. oktora. p. Jesenska sezona je nastopila zelo ostro z velikim dežavljem, Sava, ki je po prednočnem naglo naraščala, je začela padati, vodomeri so kazali danes zjutraj 2.30 m nad normalo. Najvišje je narastla Sava do 3.80 m, danes ob 4 popoldne pa je padla že na 2 metra. Vsled ponovnega močnega dežavja je prišlo do poplav v raznih delih mesta, voda je prodrla v več kleti, tako da je morala priskočiti na pomoč požarna brambla, posebno je bilo v strahu prebivalstva na periferiji. Ker je nanosila voda mnogo peska, je bil ponokod ustavljen promet. Tudi železniška direkcija je bila obveščena, da je v okolici Jasne narastla voda tako visoka, da je segala 30 cm nad železniškimi tračnicami.

Ljubljana, 13. okt. AA. Visoka voda zadnjih dneh je poškodovala provizorij čez Soro pri Medvodah. Žato je dopuščena vožnja preko mostu le za vozila do teže 2000 kg. Vozila preko te teže vožijo na lastno odgovornost. Vožnja je dopuščena le v počasnom tempu. Avtobusi vozijo v Krain preko Tacna.

Danes opozarjam na:

Iz politike

Nov eksperiment italijanskega fašizma . . . str. 2
Otvoritev nem. drž. zobra . str. 2

Iz domačega življenja

Nov eksperiment ital. fašizma

Rim, 13. okt. Med sklepi fašistovskega velikega sveta, ki je začel zborovati koncem minulega tedna, inozemstvo ne posveča dovolj pažnje onemu, ki je z ozirom na notranjopolitično situacijo v Italiji najbolj značilen, ampak ga je samo suho komentiralo. To je tisti sklep, ki pravi, da se ima ustanoviti novo telo, ki bo odvisno od fašistične stranke, to je značilo mladih bojevnikov. Člani te nove organizacije imajo biti vsi mladenci od 18. do 21. leta, neglede na to, ali so bili v »avangvardiji« ali ne. Ta organizacija bo v vsakem kraju priključena lokalni fašistični stranki, ki bo »mlade bojevnik« moralno in fizično vežbala, dokler ne bodo z 21.-letom postali godni za prave fašiste.

Namen, ki ga zasleduje Mussolini s to novo organizacijo, je ta, da bi se poslagoma zabrisala preostra razlika, ki obstaja že danes med fašističnimi strankarji in maso naroda. V tem oziru pomeni sklep velikega sveta razgaljenje najglobljene, na kateri trpi fašizem. Mussolini je najprej menil, da se bo dala masa ljudstva infiltrirati z dejami fašizma po ljudski prosvetni organizaciji »Dopolavoro«, ki pa spričo slabih kvalitet vodilnih vseb in njihovega prosvetnega dela ni pokazala

skoro nobenega rezultata; tudi je delavstvo, da ne govorimo o kolonih in kmetih, vsaj od 20. leta stvari naprej vsakemu vplivu nedostopno. »Mladi bojevnički« največjoj poslagoma ves narod v duhu fašistične bojevitosti, tako da bodo tudi oni letniki naroda, ki doslej niso bili izpoljeni, prešli šolo fašizma.

V tem oziru je značilen članek znanega Gayda v »Giornale d'Italia«. Gayda pravi, da bo nova organizacija pospešila približanje in postopno fuzijo fašizmu in mase ljudstva. To bo nekaka »nacionalizacija fašizma«, ki se mora razširiti na ves narod, da bodo vse plasti ljudstva postal center fašistične delavnosti. Obenem bo to tudi potrebna osvetitev fašizma, ki se bo na način po naravnem procesu izločeval egoistov, špekulantov, kritarjev in eksploaterjev političnega položaja in in pozivljal po doloku iz srca naroda. Kajti tudi izven vrst registriranih fašistov so »goreči, disciplinirani in pridni Italijanci, in 1.000.000 fašistov nikar ne sme misliti, da so oni edini nacionalni in državotvorni element. — Gayda pa obenem zagotavlja, da se fašistična stranka ne bo likvidirala, karor se je veliko sušljalo, ampak da bo slejko prej ostala

svitljivo osnovno jedro režima.

Vsi italijanski krogci, ki se sploh zanimalo za politiko, čeprav še nevraini, vidijo v tem pisano znaku velike notranje krize v fašistični stranki, ki še načina, kako bi se ta kriza premagala. Da-H bodo »mladi bojevnički« osvizzli, oziroma zarod v vsej svoji širokosti približali fašizmu, pa je veliko vprasanje. Organizacij je itak več kot prveč in vsaka pomeni samo novo omejitev individualne svobode; kalcne globoke ideologije pa fašizem ne daje. »Mladi bojevnički« ali »avangvardisti«, to je vseeno. »Nacionalizacija« ali boljše rečeno, demokratizacija fašizma se ne more posrečiti, ker je fašizem negacija vsake demokracije. Zdi se torej, da se Mussolini bavi z netrešljivim problemom, oziroma s kvadraturo kroga, in da se fašizem končno ne bo mogelogniti dilemi: ali posporna likvidacija fašizma, to je vpostavitev demokracije, ali pa nezaželeni žalosten polom.

Rešitev v obliki »mladih bojevnikov« pa pravijo, da je čisto brezkonsten eksperiment ali »starata solata v novi skledi«, kakor je nekdo šaljivo pripomnil v nekem rimskem lokalnu, kjer se skrivajo dela — politika.

Tirolski eharistični kongres

Innsbruck, 13. okt. as. Včerajšnja nedelja je vtorila vrhunc tirolskega eharističnega kongresa. V noči na nedeljo se je vršila eharistična procesija s svečami, katere se je udeležilo mnogo ljudi iz vseh delov sveta. V nedeljo je bilo videti spred narodnih noš, v katerem je bilo 80 godb. Kardinal dr. Piffl je bral sv. mašo. Nato se je vršilo v svetostni dvorani zborovanje, na katerem so govorili tirolski škof dr. Weiz, salzburški nadškof Rieder in kardinal dr. Piffl. Ta je pozdravil tirolske katolike v imenu svojih dunajskih verskih tovaršev in jih pozval, da naj postanejo »apostoli dejanja«. Zadnja procesija je že značila velik triumf katoliške ideje.

Zakaj je Turatti moral iti

Pariz, 13. okt. p. Današnji »Libertas« poroča iz Rima, da je vzrok Turattijevega odstopa njenov govor na fašistični skupščini v Neaplju, kjer je izjavil, da bodo morali fašisti mnogo žrtvovati, ker bo morale Italija z vojaško silo uveljaviti svoje pravice. Tako po tej skupščini je moral Turatti podati ostavko. »Libertas« pravi dalje, da se se ne ve, zakaj je moral Turatti to povedati, ker trdijo eni, da je bil pisan, drugi, da je govoril po nalogu Mussolinija, druge verjajo pa pravijo, da so vodje fašistične stranke zahtevali, da odstopi radi tega, da ne bi nastali kakšni diplomatski spori.

Minister Flandin v Budimpešti

Budimpešta, 13. okt. AA. Francoski trgovinski minister Flandin je poselil davi regenta Hotityja, ki ga je sprejel v 30 minut trajajoči avdicenci. Dopoldne se je Flandin sestjal z madžarskim trgovinskim ministrom Budom, s katerim je razpravljal o gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo obeih držav in o vprašanju, o katerih se bo razpravljalo na prihodnji ženevski konferenci.

Zborovanje madžarske opozicije

Budimpešta, 13. okt. z. Včeraj se je vršila velika skupščina narodne liberalne stranke, kateri so prisostvovali vse opozicionalne stranke. Govoril je Karel Ressay, ki je opozarjal na važnost občinskih volitev 15. decembra. Omenjal je, da ta vlada ni imela nikdar večine za seboj. Madžarski narod ima pravico zahtevati, da pride na čelo države režim, ki bo užival narodovo zaupanje. Kritiziral je delo sedanje vlade, zahteval, da odstopi, da pride na njeno mesto vlada strokovnjakov. Ukinjejo naj se velika županija, zmanjša število državnih tajnikov in višjih ministrskih uradnikov. Treba je, da se država osvobi izolacije, v katero je prišla vsled italofilske politike, ki se po vsem svetu smatra kot italijanski imperializem.

Novo madž. parobrodno društvo v — Trstu

Trst, 13. okt. p. Te dni se osnuje v Budimpešti novo madžarsko parobrodno društvo Trans-Oceania. Društvo bo imelo svoj sedež v Trstu, vse ladje bodo registrirane pri tržaškem pristaniškem uradu. Obstaja že tudi eno madžarsko parobrodno društvo Panonia, ki ima tudi svoj sedež v Trstu. Novo osnovano društvo bo posedovalo tri parnike, enega že ima, druga dva pa despeta koncem tega meseca. Parniki se bodo imenovali »Tisza«, »Tatra«, »Tengere«, vsak po 7000 ton. Društvo nima v načrtu rednega prometa, temveč samo svobodno plovbo, za upravitelja je imenovan Josip Barda, ki je že upravitelj Panonie. »Piccole« pozdravlja osnivanje novega društva in pravi, da je edino Trst primerno pristanišče za te ladje. Čudno je, da madžarsko društvo izbere Trst, ne pa Reke, ki bi morale biti po konvencijah med načinu na madžarsko državo madžarsko pristanišče in je Italija priznala, da dobi Madžarska svobodno cono v reškem pristanišču.

Volitve v Egiptu

Kairo, 13. oktobra. AA. List »Elahram« poroča iz verodostojnega virja, da bosta po vsej priliki 20. oktobra istočasno objavljena novi volivni zakon in kraljevski dekret o razpustu zbornice in senata ter vseh občinskih svetov. Nove volitve ne bodo pred januarjem. Število poslanec in senatorjev bo izdatno omejeno.

Iz Londona v Indijo v štiri in pol dnevi

London, 13. okt. AA. Reuter poroča iz Karachija, da je letalec Kingsford Smith na svojem poletu dosegel v Karachi ter postavil nov rekord za polet iz Anglije v Indijo, ki ga je izvršil v štiri in pol dnevi. Iz Karachija odleti v Avstralijo.

Burna otvoritev nemškega parlamenta

Izredi rjavih srajc — Nemiri pred zbornico

Berlin, 13. okt. as. Otvoritev nemškega parlamenta je bila bolj mirna, kakor se je pričakovalo. Nastop nacionalnih socialistov se je omejil na izgrede pred parlamentarnim poslopjem. Že pred polnimenom se je pred parlamentarnim poslopjem zbrala velikanska množica ljudi, kateri je morala policija miriti. Ob otvoritvi parlamenta ob tretji uri popoldne je stala pred poslopjem že policija na konjih pod poveljstvom policijskega ravnatelja Cörnebela. Policia je takoj stopila v akcijo proti množici. Neprestano so se pojavile nove rjave srajce izza grmovja zoološkega vrta, zaradi česar je bila policija primorana oddati v zrak strašilno salvo.

Med tem so je bila sejna dvorana polagoma napolnila novih narodnih poslancev. Najprej so stopili v dvorano komunisti, toda ne v rdečih uniformah frontnih bojevnikov, kakor se je pričakovalo. Narodni socialisti so se pojavili korporativno v rjavih srajcih z značilnim hakenkreuzlerskim znakom na prsih. Vodil jih je türinški minister dr. Frick. Sprejeti so bili ob burnem aplavzu galerije in z ironičnimi klaci svojih političnih nasprotnikov v dvorani.

Predsedniški sedež je zavzel poslanec Herold, 83 letni starček z imponantno dolgo belo brado. Vprašal je zbornico, ali je med navzočim morda kdaj starejši od njega. V hrupu, ki so ga delali komunistični in narodno socialistični poslanci, ni bilo mogoče slišati njegovih besed. Ko je zbornični

tajnik precital imena 577 novih narodnih poslancev, je ves čas od vseh strani padalo ironičnih klicev. Predlog komunistov, da naj se takoj zaključi seja in da naj se sklice za jutri nova seja, na kateri naj se razpravlja o komunističnem predlogu za nezavodnico vlad, je bil odklonjen. Nasprotno pa je bil predlog, da naj se komunistični poslanec Maddalena, ki je bil aretiran, oprosti, sprejet z ogromno večino. Nato se je bila seja zaključila in sklicana ponovna seja za v sredo.

Rjave srajce pred parlamentom so čakale na konec seje. V mraku je prišlo do zelo vznemirljivih sropadov med njimi in policijo. Več sto narodnih socialistov je krenilo po elegantni Lennejevi ulici in so razobilis vsa okna kavarne »Dobrina«. Nato so se podali k veleigrovini Wertheim na Leipziger Platzu, kjer so tudi razobilis velika izložbenia okna. Predno je mogla despeti na lice mesta policija, sa razobilis šipe znanih tvrdk Grünfeld, Ada in Cords. Končno je policija na konjih s pravcatim napadom na množico izpraznila ulice.

Berlin, 13. oktobra. AA. V uradnih krogih potrjujejo, da bo nemška državna blagajna v kratkem naredila pri ameriških bankah posojilo v znesku 500 milijonov mark. Posojilo je namenjeno delnemu kritiju državnega proračuna.

Newyork, 13. oktobra. AA. Skupina mednarodnih bank je voljna dovoliti nemški vlad kredit 125 milijonov dolarjev pod pogojem, da bo nemški parlament sprejet zakon o najetju posojila.

Zaključek balkanske konferenca

»Mi smo bratje in bomo sami odločevali o svoji usodi!«

Atene, 13. okt. as. Svečana zaključna seja balkanske konference se je vršila v nedeljo v starodavnem gledališču v Delfiju, pred katerim je vihrala nova balkanska zastava, okrašena z olivenimi vejami. Mesto Delfi je imenovalo vse udeležence balkanske konference za častne mestane. Z odobravanjem je bil sprejet predlog turške delegacije, da naj se vrši prihodnja konferenca v Carigradu. S prav posebnim navdušenjem pa je bil sprejet od Papanastazija predlagan apel »Narodom in vladam balkanskih držav«, v katerem se pravi:

Incident sovjetske ladje

Obisk ruske ladje v Atenskem pristanišču je dal priliko za komunistične demonstracije

Atene, 13. okt. as. Ko je dospela sovjetska križarka v faleronško pristanišče, je pozdravila pristaniške oblasti z običajno salvo. Te so jo odgovorile, toda radi močnega protiveta se je z ladje ni moglo slišati. Ruski admiral Kantaski je stratal to za žalitev. Podal je, da je takoj na rusko poslanštvo, od koder se je pa prav kmalu vrnil na admiralsko ladjo nazaj. Podpredsednik pristaniške oblasti je prišel na njegovo ladjo, ga pozdravil ter mu objasnil, da je grška oblast sklenila s sovjetskim poslanstvom, da se se resujojo mireni potom. Balkanska unija bo izoblikovala našo skupno usodo. V tem duhu si podamo roke, v tem duhu prosimo vse prebivalce Balkana slediti našemu zgledu, da bo na način splošni ugled Balkana rastel.

Bolgar Njajkov in Romun Pela smatrata zaključno zborovanje v Delfiju kot dober znak za končni uspeh. Tarek Esref je govoril o starodavni in današnji Grčiji v vnešenih besedah.

Slično sta govorila Jugoslovan Topalovič in Albanec Stavro.

Atene, 13. okt. as. Ko je dospela sovjetska križarka v faleronško pristanišče, je pozdravila pristaniške oblasti z običajno salvo. Te so jo odgovorile, toda radi močnega protiveta se je z ladje ni moglo slišati. Ruski admiral Kantaski je stratal to za žalitev. Podal je, da je takoj na rusko poslanštvo, od koder se je pa prav kmalu vrnil na admiralsko ladjo nazaj. Podpredsednik pristaniške oblasti je prišel na njegovo ladjo, ga pozdravil ter mu objasnil, da je grška oblast sklenila s sovjetskim poslanstvom, da se se resujojo mireni potom. Balkanska unija bo izoblikovala našo skupno usodo. V tem duhu si podamo roke, v tem duhu prosimo vse prebivalce Balkana slediti našemu zgledu, da bo na način splošni ugled Balkana rastel.

Zunanji minister Mihalčopulos je že dal izjavlo, v kateri pravi, da je Grčija z Moskvo v dobrih odnosih in da je samo ob sebi razumljivo, da je pristaniška posadka odgovorila na pozdrav ruske eskadre.

Ponoči se je zbrala skupina grških komunistov na pomebu, kjer je bila zasidrana ruska admiralova ladja, ter priredila demonstracijo. Dvajset oseb je bilo aretiranih. Policia je zaplenila proklamacijo na »ruske sodrjnike«. Tudi russki emigranti so skušali prirediti demonstracije proti Rusom, zaradi česar so morali russki mornarji po odlokoma admirała ostati na krovu.

Atene, 13. okt. as. Ko je dospela sovjetska križarka v faleronško pristanišče, je pozdravila pristaniške oblasti z običajno salvo. Te so jo odgovorile, toda radi močnega protiveta se je z ladje ni moglo slišati. Ruski admiral Kantaski je stratal to za žalitev. Podal je, da je takoj na rusko poslanštvo, od koder se je pa prav kmalu vrnil na admiralsko ladjo nazaj. Podpredsednik pristaniške oblasti je prišel na njegovo ladjo, ga pozdravil ter mu objasnil, da je grška oblast sklenila s sovjetskim poslanstvom, da se se resujojo mireni potom. Balkanska unija bo izoblikovala našo skupno usodo. V tem duhu si podamo roke, v tem duhu prosimo vse prebivalce Balkana slediti našemu zgledu, da bo na način splošni ugled Balkana rastel.

Atene, 13. okt. as. Ko je dospela sovjetska križarka v faleronško pristanišče, je pozdravila pristaniške oblasti z običajno salvo. Te so jo odgovorile, toda radi močnega protiveta se je z ladje ni moglo slišati. Ruski admiral Kantaski je stratal to za žalitev. Podal je, da je takoj na rusko poslanštvo, od koder se je pa prav kmalu vrnil na admiralsko ladjo nazaj. Podpredsednik pristaniške oblasti je prišel na njegovo ladjo, ga pozdravil ter mu objasnil, da je grška oblast sklenila s sovjetskim poslanstvom, da se se resujojo mireni potom. Balkanska unija bo izoblikovala našo skupno usodo. V tem duhu si podamo roke, v tem duhu prosimo vse prebivalce Balkana slediti našemu zgledu, da bo na način splošni ugled Balkana rastel.

Atene, 13. okt. as. Ko je dospela sovjetska križarka v faleronško pristanišče, je pozdravila pristaniške oblasti z običajno salvo. Te so jo odgovorile, toda radi močnega protiveta se je z ladje ni moglo slišati. Ruski admiral Kantaski je stratal to za žalitev. Podal je, da je takoj na rusko poslanštvo, od koder se je pa prav kmalu vrnil na admiralsko ladjo nazaj. Podpredsednik pristaniške oblasti je prišel na njegovo ladjo, ga pozdravil ter mu objasnil, da je grška oblast sklenila s sovjetskim poslanstvom, da se se resujojo mireni potom. Balkanska unija bo izoblikovala našo skupno usodo. V tem duhu si podamo roke, v tem duhu prosimo vse prebivalce Balkana slediti našemu zgledu, da bo na način splošni ugled Balkana rastel.

Atene, 13. okt. as. Ko je dospela sovjetska križarka v faleronško pristanišče, je pozdravila pristaniške oblasti z običajno salvo. Te so jo odgovorile, toda radi močnega protiveta se

† Josip Mol

Tribolje, 13. oktobra.
Najmarkantnejše osebe v Triboljih, g. Mol ni več med živimi. Umrl je v nedeljo popoldne v visoki starosti 87 let; rojen je bil 11. februarja 1844 v Poljskavi. Ko smo zvedeli, da je težko bolan, in nato še o njegovi smrti, smo brez izjemne vsi Trboveljčani bili globoko žalostni, ker smo moža spoštovali radi njegove poštene narave in dobrošrnosti. Ko smo mu v avgustu že zeleli k njegovemu petinpetdesetletnici poroke še mnogo let v zdravju preživeti, si nismo mislili, da ga izgubimo v tako kratkem času, ker mož je bil korenina kot malo takih.

Po stanu je bil učitelj. Služboval je v Lembergu, v Storah, in prišel l. 1873 v Trbovlje na takrat še zasebno rudniško šolo kot nadučitelj. Učitelji so takrat bili rudniški uradniki, ter so nosili tudi rudarske uniforme. Učiteljeval je na tej šoli do l. 1876, ter zapustil službo, ker so vsi mislili, da je težko bolan. Z vztrajnostjo in s Kneipom je vso bolehatost premagal.

Poročil se je l. 1875, s trgovčevim hčerkom Marijo Divjak, ter tudi ves čas trgovino vodil. Njegov zakon s še živečo soprogo je bil najidealnejši, kar si ga more človeki misliti. Hišni prepriki so v njegovih hiši neznani, vladala je med zakoncem najlepša harmonjana. In poleg njih se je tudi družina tako počutila.

Svoje verske dolžnosti je vse živiljenje veden izpolnjeval, in bil vsej fari v lep zgled. In tako je zahteval od vseh svojih. Štirinjih otrokom je dal najlepšo vzgojo. Najstarejša hčerka je poročena z g. Vodusekom, županom in šolskim ravnateljem v pok., en sin je uradnik pri TPD, drugi učitelj na mešč. šoli in znanovodstvo Zvona, najmlajša hčerka pa sedaj vodi dobro upeljano trgovino doma.

V politične homatije se sicer ni mesejal, delal pa mnogo za javni blagor občanov. Bil je velikokrat občinski svetovalec, pri šolskem odborniku, ter je tudi mnogo pripomogel, da so dobili učenci brezplačna učila, bil je soustanovnik prve posojilnice in dolgoletni načelnik, soustanovnik zadružne elektrarne, itd. Za Trbovlje si je iztekel nevenljivih zaslug in njegova dela bodo potomcem še mnogo koristila. In ko so Trbovlje stokale pod nemškarskim rudniškim uradništvom, je on stal vedno v prvih slovenskih vrstah, ter vžigal drugim pogum.

Občudovanja vredna je pa bila njegova ponizna narava. Najsibo delavec, kinet ali uradnik, pri njem je bil vsak enak, z vsakim je enako občeval. Zato so ga pa tudi vsi spoštovali in ljubili. Njegov pogreb bo v torek, ob 4 popoldne. Naj počiva v miru!

Frekvenca ljublj univerze v zimskim semestru 1930-31.

	Moški	Zenske		Moški	Zenske	
	redni izr. skup.	redni izr. skup.		redni izr. skup.	redni izr. skup.	
filozof. fakul.	405	19	424	145	13	158
juridična "	308	1	309	33	—	33
medicin. "	91	—	91	14	—	14
technična "	552	8	560	13	1	14
teološka "	134	9	143	—	—	—
Skupno	1580	37	1617	205	14	219
skupaj	1836.					

Frekvenca univerze kralja Aleksandra je dosegla letos najvišjo številko. Na vseh fakultetah je število slušateljev nastalo, zlasti na filozofske, tehnični in teološki. Vseh slušateljev (ic) je torej 1836. Pa se še vedno naknadno vpisujejo novi slušatelji. Število teoloških slušateljev (143) so pomnožili zlasti franciškani, cistercijanci iz Stične, Lazaristi, salezijanci, Hrvati iz Krka, Dalmacije in Srbije.

Blagoslovitev novega Prosvetnega doma

Ptuji, 12. okt. 1930.

Dostojno je Ptujsko polje proslavilo dan, ko se je vrsti slovenskih Prosvetnih domov pridružili novi dom v St. Janžu na Dravskem polju.

Proti koncu tedna so dekleta prav pridno pletle vence in pripravljale rož. V soboto zvečji pa so v polju zaveli zvoke godbe, ki naj bi okoliškim vaščanom naznali, da je St. Janž prizavljen, da že ima dom, ki bo zbirališče vsem, ki so dobre volje do poštenega kulturnega dela. Na prav originalen način je godba »Omladine« iz Hoč v nedeljo prebudila »v zvoniku jo zadržala par komadov za budinicu okrog 4 zjutraj. Po vasi so zaplapalole državne zastave, vratila hiš ob cesti so bila okrašena z vencem, mlajev — večjih in manjših — ni manjkal. Pred bogatim slavolokom, ki je bil ves zaviti v vence in vložen z lepimi belimi rožami, se je zbral mnogo ljudetva; čakalo je svojega škofa. Ob 9 se je v kočiji pripejal presvetiti škof dr. Tomažič. Pozdravila sta ga odbornica Marijine družbe Anika Kancenjeva in Ivan Klastinc. Med sprevodom je Presvetli šel v cerkev, ki je zadivila s svojim naravnim in umetnim naktom. Po sv. daritvi in božji besedi iz ust Presvetlega, se je množica valila po cesti in čez travnike, proti okinčanemu Prosvetnemu domu, ki se z nadstropjem vleče po glavnih cestah, dočim je dvorana pomaknjena v polje. Skrivenostno so v vetru šumeli visoki topoli pri cerkvi, ko se je Presvetli bližal zgradbi, ki je čakala blagoslova. Po blagoslovu sta pa številnim udeležencem razvila pomen doma prevz. g. škof in ē. g. dekan iz Hoč.

Popolne se je v domu vršila krstna predstava. Nabito polna dvorana, ki sprejme do 500 oseb, z odgovarjajočimi čustvi sledila versko-poučni igri. »Zrtev spovedne molčenosti in da bi dali duško vselejmu razpoloženju, pa kratko burko — Dve teči; stekli moramo priznati velik igralski talent. Zadovoljili pa so tudi ostali igralci, ki bodo še gotovo zelo napredovali. Le koraj!« Za to priliko so bile prav primerne zbrane tu i pesmi, ki jih je pred predstavama pod vodstvom g. organista Colariča zapečasili pevski zbor.

Graditelji doma z g. župnikom na čelu so lahko ponosni na svoje delo, saj je ljudstvo že sedaj pravilno ocenilo njihov trud, ker se je slavnosti počneštevno odzvalo. Po začetni poti naprej do cilja!

Medvedja družina

Vavta vas, 12. oktobra.

Ze zadnjih smo poročali o medvedjih, ki so prišli v naše gozdove. Ta zver je postal sedaj tako predzrana, da prihaja na njive v bližino vasi. V četrtek popoldne je videla družina K. kar tri medvede na njivi blizu hiše. Tudi otroci, ki pasejo v bližini hoste, jih vidijo in o njih pripovedujejo. Lovci, sedaj imate lep, pritočno pridobiti si lovsko slavo. Le koraj!

„Nova Nemčija do Karavank“ Geslo plebiscitnih slavnosti v Celovcu — Boj slovenstvu

Celovec, 12. oktobra.
Plebiscitne slovesnosti, ki so se na ta ali oni način vlekle po vsej Koroški vse letošnje poletje, so danes v Celovcu dosegla svoj višek in konec. Na vse mogoče načine so za danes priklicali v mesto veliko število koroškega ljudstva, o katerem trdijo, da ga je bilo do 25.000. Prišli so pa v Celovec večinoma le trdi Nemci. Ljudje s krajev višje Celovca. Zavedni Slovenci se proslavile niso udeleževali; tudi s današnjemu sprevodu, ki se je podprlo uro vil skozi mestne ulice, niso Slovenci prispevali nihcesar; kar je bilo narodnih noš, ki naj bi predstavljale slovensko noš iz Rožno in Žiljske doline ter peščica onih noš iz Podjune, so jih nosile celovške nemške ali nemškatarske dijakinje, pa nekajko poštarice in učiteljice nemškega dela Koroške.

Vsa današnja proslava je zelo vidno izvenela v irendentistični prireditve. Očitovala se je zlasti želja po združitvi Avstrije z Nemčijo, v govorih se je poučarjalo, da nemštvo ne bo prej varno in Koroška ne bo prej čisto zanesljivo in za vekomaj nedeljiva, dokler ne bodo Karavanke zadostovala navadna vsekodnevna sestava vlaka. Podobno je bilo na železnicni Pliberk-Celovec, ki veže Podjuno s srednjim deželom.

Po mestu so že ob 5. zjutraj začele igrati godbe. Na ulicah se je slišala le nemška govorica. Po izložbah trgovin so viseli irendentistični napisni in slike z Mežiške in Kanalske doline, brez katerih da ni »nedeljene Koroške«. V eni izmed trgovin sem opazil tudi s črnim florom pregrnjeno sliko, ki je predstavljala v temni vltvini zvezanega sužnja, kateremu brani grozec zmaj, da ne more iz vltvine na prostu v svobodo: Mežiška dolina.

Pred deveto se je začela na Starem trgu slovenska služba božja, ki so jo naznali toposki strelci. Sveti maše so se udeležili tudi najvišji predstavniki dežele in države, zvezni predsednik dr. Miklas, kancler dr. Vaušerin, notranji minister Starhemberg, koroški deželni glavar dr. Lemisch, dalje tudi tirolski deželni glavar Strumpf. Pač pa ni bilo na proslavo bivšega deželnega glavarja dr. Schumija, ker se je zbal menda Heimwehrovec, da bi izzvali demonstracije proti njemu. Izredno mnogo je bilo v Celovcu videti ornatovkov.

Nemško kulturo bomo vsiljevali Slovencem!
Sveti maši je prisostvovala vse celovška vojska garniznica v čeladah, ki je po maši odkorakala z vsemi gospodarji vred na dvorišče deželne palaste, kjer je državni predsednik dr. Miklas odkril spominsko ploščo z imeni vseh, ki so padli v bojih za Koroško. Ob tej priliki je državnega predsednika pozdravil koroški deželni glavar dr. Lemisch, ki je povedal, da je po desetih letih, odkar se je vrnil plebiscit, »nastopila na Koroškem doba popolnega pomirjenja med Nemci in Slovenci in da so odstranjene že vse razlike med njimi. Je samo še prav majhen del slovenske manjšine, ki je spoznala, da se mora ukloniti volji večine, v nasprotju z veliko večino koroškega ljudstva običaj jezikov. Ta peščica bo kmalu čisto izginila, potem pa bo na tej zemlji ostal en sam koroški narod, prežet od ljubezni do domovine, katere meje na Karavankah, dobljene z velikimi žrtvami, bo branil z vsemi strnjennimi silami

Nemško kulturo bomo vsiljevali Slovencem!
Sveti maši je prisostvovala vse celovška vojska garniznica v čeladah, ki je po maši odkorakala z vsemi gospodarji vred na dvorišče deželne palaste, kjer je državni predsednik dr. Miklas odkril spominsko ploščo z imeni vseh, ki so padli v bojih za Koroško. Ob tej priliki je državnega predsednika pozdravil koroški deželni glavar dr. Lemisch, ki je povedal, da je po desetih letih, odkar se je vrnil plebiscit, »nastopila na Koroškem doba popolnega pomirjenja med Nemci in Slovenci in da so odstranjene že vse razlike med njimi. Je samo še prav majhen del slovenske manjšine, ki je spoznala, da se mora ukloniti volji večine, v nasprotju z veliko večino koroškega ljudstva običaj jezikov. Ta peščica bo kmalu čisto izginila, potem pa bo na tej zemlji ostal en sam koroški narod, prežet od ljubezni do domovine, katere meje na Karavankah, dobljene z velikimi žrtvami, bo branil z vsemi strnjennimi silami

Nanovo so oživelji za dinastije Nemanjićev. Povdari moram, da je srednjeveška Srbija, še posejno župnija Cafute iz Andrijevske vrha v srednjeveški župniji. Srednjeveške Srbije in ga nasilno presekali. Mesto da bi osvojili srbsko državo po navadem geografskem potu, skozi dolino Vardarja in Morave, so udarili v zapadne, manj dostopne in zato strateško sumljive predele, samo da bi si nabrali dragih krovov in denarja. In ravno bo na Kosovem polju je bil v prvi risti boj za to naravno blago sedanje Srbije, za rudnike. Za to tezo zgornjemu govoru posamezni dokumenti iz dubrovniškega arhiva. Verjetno je zamisel, da srbska država ne bi bila propadla, če bi jo bili Turki zgrabili z druge strani, če ne bi napadli njene močne materialne arterije v Zvečanu, Trepči in Kopaoniku sploh.

Pod turškovo podprtstvo so rudniki propadali in nazadnje zamarli. Trepča se kot rudniki zadnjih omenja v l. 1690.

Po svetovni vojni pa se je v teh rudnikih začelo zelo aktivno živiljenje. Po več znanstvenih ekspedicijah so začeli z obširno zasnovanim kopanjem. Selection Trust United iz Londona je ogromne vseote investiral v ta namen. L. 1927. je bilo osnovano društvo »Trepča Mines Limited« z majhnim kapitalom, ki se je pa do danes več ko podesertol. Angleški inženirji so bili z uspehi pri poizkušnjah zelo zadovoljni. Samo Trepča ima blizu 200.000 vagonov rude na razpolago.

Percentna lestvica je sledila: 12% cinka, 12% svinca in nekaj malega srebra. S širokopotezni delom je rudnik začel nedavno. V nekaj letih bo Kopaonik ponovno rudarsko oživel.

Iz zgodovine rudnika Trepča
Ob otvoritvi rudnika

Belgrad, 12. okt.

Zadnji petek je bil v prisotnosti Nj. V. kralja Aleksandra, več ministrov in višjih javnih funkcionarjev svečano otvoren trepčanski rudnik na Kosovem polju. Iz Belgrade je v četrtek odšel specijalen brzovlak s številnimi povabljenimi.

Morda ne bi škodilo par besedi iz zgodovine rudnika Trepča in drugih pomembnih rudih v Širokem Kopaoniku. Ze stari Rimljani so dobro poznali to bogate kraje in jih primerno izkorisili. S presečjanjem narodov, in še prej, s propadom rimskega imperija, posebej pa po vedno pogostejših invazijah azijskih plemena, so ti rudniki bili opustošeni in aktivno živiljenje v njih je iz desetletja v desetletje zamalo.

Nanovo so oživelji za dinastije Nemanjićev. Povdari moram, da je srednjeveška Srbija, še posejno župnija Cafute iz Andrijevske vrha v srednjeveški župniji. Srednjeveške Srbije in ga nasilno presekali. Mesto da bi osvojili srbsko državo po navadem geografskem potu, skozi dolino Vardarja in Morave, so udarili v zapadne, manj dostopne in zato strateško sumljive predele, samo da bi si nabrali dragih krovov in denarja. In ravno bo na Kosovem polju je bil v prvi risti boj za to naravno blago sedanje Srbije, za rudnike. Za to tezo zgornjemu govoru posamezni dokumenti iz dubrovniškega arhiva. Verjetno je zamisel, da srbska država ne bi bila propadla, če bi jo bili Turki zgrabili z druge strani, če ne bi napadli njene močne materialne arterije v Zvečanu, Trepči in Kopaoniku sploh.

Pod turškovo podprtstvo so rudniki propadali in nazadnje zamarli. Trepča se kot rudniki zadnjih omenja v l. 1690.

Po svetovni vojni pa se je v teh rudnikih začelo zelo aktivno živiljenje. Po več znanstvenih ekspedicijah so začeli z obširno zasnovanim kopanjem. Selection Trust United iz Londona je ogromne vseote investiral v ta namen. L. 1927. je bilo osnovano društvo »Trepča Mines Limited« z majhnim kapitalom, ki se je pa do danes več ko podesertol. Angleški inženirji so bili z uspehi pri poizkušnjah zelo zadovoljni. Samo Trepča ima blizu 200.000 vagonov rude na razpolago.

Percentna lestvica je sledila: 12% cinka, 12% svinca in nekaj malega srebra. S širokopotezni delom je rudnik začel nedavno. V nekaj letih bo Kopaonik ponovno rudarsko oživel.

Lahkomišljenočnost se maščuje.
Ako pri nakupu mila za kopanje ne zahtevate izrečno Paracelsus lahko milo za otroke, tedaj škodujete zdravju svojega otroka. Tudi za sebe kupite samo Paracelsus liliino mlečno milo, pa bo Vaša koža nežna kakor otrokova. - Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. - Parac

Kaj pravile?

Gospod urednik! Marsikdo se je že oglasil v tem-le kotičku in marsikaj pametnega in zanimivega se je že povedalo tukaj. Morebiti ne bo odtreč, če spregovorim par besed o novodobnem modernem nemškarsku.

Ko sem šel preteko nedeljo na sprechod od Delarske kolonije proti Kalvariji, torej skozi celo mesto, sem minogrede nalašč poslušal, o tem kaj takole govorijo v nedeljo ljudje. Ko sem že precej čas hodoval, me ni več zanimalo, kaj ljudje govorijo, temveč svojo pozornost sem obrnil na neko drugo stvar. Vsi ljudje, ki sem jih srečal, so govorili skoraj izključno le nemški. Do Glavnega trga torej nisem slišal nobene slovenske besede, kakor neka gospa je med drugim rekla: zvez do dretni. Tako nekako so ljudje v Mariboru govorili pred kakimi dranajstimi leti. Ne Maribor ni nemški, temveč ljudje so že vedno nemškarski. To je tista velika temna pega na našem narodu, da ne zna dorolj ceniti svojih sestin, zlasti pa ne svojega jezika. Seveda, če takole ob prilikl upraskam kako gospo, zakaj vendar ne govorijo slovenski, bom skoraj zmiraj dobil približno takole odgovor: »Ja, veste, jaz ne znam tako govoriti, ko se v slovenskih bukričah piše.« Kdo pa na božjem svetu tako govoriti, kot se piše? Nikdo! Slovenski ljudi ne zna pravilno, pač pa zna nemški »vorschriftig«. Ko bi se takci ljudje le zavedali, kaka je njihova nemščina, ne bi nikoli tako govorili. Da se tudi nemščina v čakem delu Rajha drugače govoriti, je znano. Saj je znano, da sta se nekoč nekje v srednji Nemčiji sešla dva Nemci — eden iz Bavarske, drugi iz Prusije. Pa se pri neki stvari nista nikakor mogla zedinili. Zakaj pa ne? Ker sta govorila enak v svojem dialektu. Služljivo je bil tam neki Slovensec, in ta jima je služil za tolmata.

Zvezimo pač v času, ki je hipermoderen in vsaka novotvarja velja »za moderno«, bodisi, da je pametna ali neumna. Posebno ženski svet, zlasti mladi, skrbno pači, da ne bi prezrl kje kakne modne novosti. Včasih pa naše gospodinje niso prav nič moderne, zlasti v nekaterih staveh ne. Ko živimo že precešen čas v svobodni državi in se lahko svobodno govoriti in poslušati slovensko besedo, še smatralo naši starši vedno za moderno, da kljicejo svoje sinove ali hčere takole bolj po moderno: Lizi, Stefci, Mici itd. Ali ni to smešno? Ce ni — pa cam pocem zanimiv dogodek iz letosnjih počitnic!

Dijaki in dijakinja iz mesta so bili na kmetih na počitnicah. Tam na vrhu so igrali večkrat žogo. Pa pokliče nekdo nadalje, gospa: »Stefci, pride sem.« Na klic sta prišla domač fant-dijak in gdeli iz mesta. Tako torej! V slovensčini se se torej ne dajo izraziti moška in ženska imena dorolj jasno! Da, dajo se že, pa se kako! Samo naši ljudje enjio dostikri le to, kar je tuje — pa magari da je kitajsko!

Toliko v premislek!

Največjo izbiro

kuhinjske posode aluminijsaste ter emajlirane od najeceje do najdražje in sicer sive, rujave, modre i. t. d. nudi edino le tvrdka z železnino

STANKO FLORJANČIČ

Ljubljana Sv. Petra cesta 35

Noč strahu v Zagrebu

Kadar začno reke v Sloveniji naraščati in preti krajem ob Savi nevarnost povodnj, tedaj zatrepetajo tudi ljudje v Zagrebu. Tamkaj se nameč Sava dvigne visoko izven struge ter zalije obe strani na široko. Največjo škodo je Sava napravila v Zagrebu leta 1923. in 1926. Sava namečni v Zagrebu prav nič nizavaranja, niti malo regulirana. Najvišji vodostaj je Sava v Zagrebu dosegl leta 1926., ko je segala 4.30 m nad normalnim stanjem. Leta 1923. je znašal vodostaj 4.20 m nad normalom.

Iz vsega tega je jasno, da so Zagrebčani tudi zadnjo soboto s skrbjo sprejeli telefonično vest, da Sava in vse druge reke v Sloveniji hitro in nevarno naraščajo. Govorilo se je celo, da je v Zagrebu pričakovati dvig Save za štiri metre!

Zagrebski listi poudarjajo, da je bila ob tej priliki prvič zaščitna služba ob savski strugi dolgi urejena, med tem ko se je prejšnja leta ob podobnih slučajih za nevarnost povodnj splošno bodovali oblastni brigadi ter so bili posamezniki ob Savi čisto sami sebi prepričeni. Zdaj pa je varnostna služba preskrbel, da je vdolž Save stala vso noč cela armada delavcev, ki so budno pazili na dviganje vode, da bi bili v slučaju potrebe ljudem v pomoč. Vzdolž Save je gorelo na stotine bakelj, ki so vsak čas označevali začetno linijo ob mestu. Ob osmih zvečer je Sava dosegla 3.50 m nad normalo, potem pa je naraščala vso noč, vsak uro za 2—3 cm, od 10 dalje celo po 6 cm na uro. Že je proti jutru pretela resna nevarnost, da začne Sava s svojim strašnim uničevanjem vsega, kar ji pride na pot. Okrog 500 ljudi je vso noč bdelno na straži, ko je naposled zjutraj ob štirih dosegla Sava najvišje stanje 3.88 m nad normalo, nato pa je začela polagona upadati ter se vratiči v strugo. Vendar pa je Sava že s tem napravila precej škodo, ker je odnesla mnogim posameznikom precej lesa in drv, raztrgala precej že napravljene škarpe, odnesla pa tudi veliko za regulacijo struge pripravljenega materiala, do 1000 kosov šafin.

Nevarnost povodnji pri Krškem minila

Krško, 11. oktobra.

Nenadna povodenj je občutno zadelila vso Posavsko dolino, ker je narastila Sava prestopila brezove in poplavila okolico. Posebno v Krškem se je bilo batiti, da bo dosegla višino kakor 1.1926. V petek pač nihče ni pričakoval tako neglede porasta Save, ki je od 7. do 11. zvečer dvignila nivo za cele 3 metre nad normalo in je radi tega voda vdržala že v nižje ležeče hiše posameznikov Edija Kriegerja, Antona Kriegerja in Steinerja. V imenovanih hišah so morali izprazniti spodnje prostore in odgnati živino iz hevov. Umanjili valovi so se valili čez sejnišče dalje in nosili velike množine lesa, buči in drugih poljskih pridelkov. Plavala pa so tudi cela drevesa, dolni itd.

Ljudje so se bali ponovnega porasta, pa jih je strahu rešila vest, da je Sava pricela padati in je vodomer v soboto ob 8 dop. kazal le še 2.90 m nad normalo. Most, ki je bil odprt samo za osebni promet, so včeraj odprli, ker se je Sava deloma že umaknila v prvotno strugo.

Koledar

Torek, 14. oktobra: Kalisti, papež.

Osebne vesti

Na škof. gimnaziji v Št. Vidu nad Ljubljani je bil zaradi bolezni dovoljen dopust za šolsko leto 1930-31. direktorju Ant. Koritniku. Za vršilca dolžnosti direktorja je bil imenovan prof. dr. Anton Ratajec, za suplenta pa diplomirani filozof Ant. Moder.

Duhovska vest. Župnijo Kozje je dobil tamošnji provizor č. g. Viktor Lunder in bil inštituiran dane 1. oktobra t. l.

Finančni direktor g. dr. Josip Povalej je od 13. do 31. oktobra t. l. na odmoru.

Poroka. V nedeljo ob popoldne se je poročil v frančiškanski cerkvi g. Anton Duska, bivši kletar v hotelu Miklič, z gdč. Mariko Sušnik, dolgoletno prvo kuharico istotom. Bog daj srečo!

Imenovanja v železniški službi. Z rešenjem generalne direkcije so napredovali uradniki II. kategorij: iz IV. v III. skupino položajne plače: Cepuder Milan, Laze; Lipovšek Ivan, Maribor kor. kol.; Uran Ivan, Zidan most; Koprivnik Stanko, Verd; Medušar Franc, Zidan most; Škof Franc, Maribor gl. kol.; Erker Ludovik, Trbovlje; Skok Alfonz, Pragersko; Čurliči Maks, Ljubljana gor. kol.; Debevec Leopold, Trbovlje; Pirš Jožef, Grobelno. — Iz V. v IV. skupino položajne plače: Lužer Franc, Ljubljana gl. kol.; Segula Leopold, Pragersko; Hlebec Anton, Ljubljana gor. kol.; Jovanovič Novak, Trbovlje; Prvanovič Milija, Zidan most; Spolonak Antonija, Celje; Piršev Stanislav, Zalog; Trček Ludovik, gradbeno odelenje; Sever Friderik, Lesce-Bled; Pavček Jožef, Senica; Tomšič Jožef, Pragersko; Gederer Stanislav; Rakšek; Strubej Anton, Logatec; Budihna Lovro, Rakšek; Nikačevič Vladimir, Maribor gl. kol.; Bajec Alojzij, Novo mesto; Kokot Alojzij, Pragersko.

Uradniki III. kategorije: iz III. v II. skupino položajne plače: Simončič Karel, kuriln. Ljubljana gl. kol.; Ažmar Pavel, kuriln. Ljubljana II. gor. kol.; Teštar Franc, kuriln. Novo mesto; Šos Franjo, Ljubljana gl. kol.; Unger Marija, Maribor gl. kol.; Šepić Marija, Kranj; Plaznik Franc, Zidan most; Boltar Janko, Dravograd-Meža; Belingar Peter, Bistrica-Boh. jezero. — Iz IV. v III. skupino položajne plače: Premzel Stefan, Pragersko; Okoren Karol, Rogatec; Zavadlav Franc, kuriln. Pragersko; Korašia Karol, kuriln. Pragersko; Lapaine Franc, kuriln. Jesenice; Rihtarsič Franjo, kuriln. Maribor; Čimerman Ivan, Zidan most; Mihevc Anton, Jesenice; Sever Matevž, kuriln. Ljubljana I. gl. kol.; Mede Leopold, kuriln. Ljubljana I. gl. kol.; Kranjec Josip, kuriln. Maribor; Mrak Josip, kuriln. Ljubljana I. gl. kol.; Jekuš Natalis, Hodoš; Dolenc Karel, kuriln. Ljubljana I. gl. kol.

Novi grobovi

† V Gor. Straži je umrla 19letna gdč. Vera Darovic, hči posestnika, trgovca in čevljarskega mojstra. Pred dobrim tednom se je na obrazu pojavila možoljček, katerega je prezgodaj iztisnila. Žadela je zatekati v glavo. Šla je v bolnišnico, a žal, zastonj. Morala je umreti radi zastrupljenja krvi. — V Jurški vasi pa je umrl isto noč (od 10. na 11. oktobra) včrk Matija Golob in sicer na glede smrti. N. p. v. m.!

Mala kronika

★ Koliko časopisov ima Jugoslavija. Na zagrebski razstavi tiska, ki je bila v ponedeljek zaključena, je bila objavljena tudi statistika vsega časopisa, kar ga premore vesoljna Jugoslavija. Po tej statistiki izhaja v vsej naši državi skupno 886 časopisov. Dnevnikov je razmeroma malo, samo 42, dočim je tednikov ogromno število, točno 200. Dva-

krat na teden izhaja 16 časopisov, trikrat na teden 7. Največ je mesečnih časopisov, namreč 408, torej slaba polovica vseh časopisov sploh. Polmesecnikov je 100, trikrat na mesec izhaja 7 časopisov. Po enkrat do desetkrat na leto izhaja 68 časopisov. Zanimivo je tudi, v katerem mestu ali kraju države izhaja največ časopisov in koliko. Na prvem mestu je Zagreb z 205 časopisi, sledi mu Belgrad z 179, nato Ljubljana s 140, Novi Sad s 95, Sarajevo s 87, Subotica z 22, Osijek z 20, Split z 18 in Sombor z 18 časopisi. Nato je še cela vrsta mest, trgov in manjših krajev, ki imajo po 1 ali več časopisov. Murska Sobota ima 4, Dubrovnik in Šibenik po 7, Skoplje 9 časopisov. V statistiki so tudi naše Domžale z 2 časopisoma, dalej Ročaška Slatina in celo Stražišče pri Kranju z 1 časopisom.

★ Predelan regulični načrt za Bled je v občinski pisarni na Bledu do 31. oktobra 1930 razpoložen. V tem času interesenti lahko vložijo pri županstvu Bled utemeljene ugovore.

★ Na progi Poljčane — Ročaška Slatina je ukinjena vožnja ob torkih z dnem 14. t. m.

★ Cvetote in zrele jagode v jeseni. Včeraj je prinesel g. Geršak Jakob, sluga pri davčni upravi v mestu Ljubljane, uredništvo »Slovenca« krasen pozdrav iz lepe Štajerske. Kljub pozni jeseni in stalnemu deževju, je našel v vasi Orešje, občina Bizičko pri Brežicah cvetote in že zrele rdeče jagode, ki jih je nabral v lep šopek in ga poklonil uredništvu. Jagode so bile izredno velike in najbolj zanimivo, da je gotovo to, da je bila na istem stebelcu že zrela rdeča jagoda in še drobna zelenja, krasen bol cvet ter majhen popok.

★ Nesreča na deželi. Janešk Frančiška, 70letna ženica v St. Juriju pod Kumom, je šla v nedeljo k maši. Vsled zadnjega deževja so seveda vse steze in pota blatne ter spolzke, zlasti pa v hribih. Ženica se je torej na poti k maši na stezi tako nesrečno spodrsnila in padla, da si je zlomila desno nogo pod kolenom in so jo moralni prepeljati v bolnišnico. — Smole Janez, posestnik sin na Breznicu na Gorenjskem, se je nevarno obstrelil s florber pištolj, mislec, da je prazna. Tudi njega so moralni sprejeti v ljubljansko bolnišnico.

★ Nevaren pes. Ze v nedeljo so pripravljali v ljubljansko bolnišnico malega 10letnega dečka Finchanta Antonia iz Skofljice, katerega je tamkaj ogrijzel Javornikov pes. Deček so obvezali, nato pa ga poslastil domov ter ga napotili na Higijenski zavod, kjer bo dobil zdravilo proti morebitnim posledicam pasje stekline. — Včeraj pa so v bolnišnico pripravljali že 50 letnega Štrgarja Janeza iz Skofljice, ki ga je tam v nedeljo ogrijzel isti pes. Štrgar je v bolnišnici dobiti infekcijo proti zastupraviti.

★ Za spomin vernih duš priporoča Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani cerkvenim zborom: Foerster A., op. 80, Misso pro defunctis za štiriglasi moški zbor, 8 Din. — Hladnik Ign., op. 34, Misso pro defunctis za troglasni mešani zbor, ali za en glas in orgle, 10 Din. — Hladnik Ign., op. 52, Requiem za en glas in orgle, 16 Din. — Kokšar I., Requiem za en glas in orgle (lahka in lepa skladba), 12 Din. — Marolt Fr., Nagrobnice za moški zbor, vez. 20 Din, broš. 16 Din. Zbirka obsega 20 najlepših nagrobnih domačih in tujih skladateljev. — Premrl St. Requiem za en glas in orgle 20 Din. Zelo lep in efekten rekviem, ki spada med najlepše naših skladateljev.

★ Dinar se hitro dviga, čimbolj se bliža 1. december. Takrat boš za pol kovača dobiti že uro, šivalni stroj, da celo sobno opravo ali konj. Seveda, ako boš pravcočasno kupil srečko Doma služkinji. Pozuri se. Dobit jo v trafički ali pri drugi Služkinjski dom, Semeniški ulica 2.

★ Voščene oltarne sveče vseh vrst, zvitke, svečnice za božična drevesca, nagrobnne lučice, svečne za hišno rabo, kadilo itd. priporoča svečarna »Pax«, Ljubljana, Celovška cesta 14.

Ljubljana

Nagrobeni spomenik Borštniku in Verovšku

ki je napolnjena z živordečo barvo v dve polovici. Ob vnožju stebra je na vsaki strani postavljena kocka iz prav takega kamna kot stebri, s križem in z napisom Borštnik, oz. Verovšek. Pred stebrom je mala zelenja tratica, ki kateri vodi stopnica, ki je položena krog nje. Kljub skromnosti napravi že samo osnutek na opazovalca izredno globok vltis, saj tako lepo kaže, da počivata pod njim dva, ki sta bila prvi stebri slovenske gledališke umetnosti. Spomenik je postavljen na Borštnikovem grobu in odprt 1. novembra ob 11 dopoldne s kratko spominsko slavnostjo, h kateri bodo zlasti povabljeni vsi sorodniki oba umetnikov.

Tako bosta dobita Borštnik in Verovšek dobroj spomeniti svojega dela tudi na pokopališču, dočim sta par let preje bila postavljena pred opero v Ljubljani doprsna kipa oba umetnikov. Vsem, ki so prispevali ali delali za Borštnik-Verovškov fond in pomagali pri izvedbi načrta, pa naša najlepša hvala.

Dai denar - ali te ustrelim!

Podjeten slepar se je te dni pojavil v Ljubljani, ki je sicer začel s starim, obrabiljenim trikom, toda po svoji nesramnosti predstavlja tip posebne vrste. Na Smarjetni cesti sta se sprla dva delavca, Žemljič Stefan in Fliser Stefan, oba iz Prekmurja. Možaka sta si bila hudo v laseh, besede so letele drug drugemu v obraz in nemara bi se bila možaka celo stepla. Tedaj pa je pristopil nekdo, se ustavil tik pred delavcem, jih najprej ostro premeril od vrha do tal, na to pa jim energično zapovedal, da naj dasta mir, sicer ...

»Ako ne odnehati brž s svojim prerekanjem, bom vsakega obsodil na 5 dnevni zapor ali pa na 30 Din denarne kazni. Zaradi izgreda na ulici, kajti jaz sem detektiv!«

Zemljič je takoj segel v žep in »detektivu« takoj izročil 30 Din. Oba delavca sta res utihnila

Od milijonarja do postopača

Te dni je umrl v Newyorku Franc Albert Elfvergren, mož, ki so ga nekoč imenovali Kreza novega sveta in ki je nekaj let veljal v Ameriki za najbogatejšega Sveda. Zadnje čase je živel v silni revščini in se je preživiljal z miloščino, ki so mu jo dali dobri ljudje. Elfvergren je bil svoje čase zelo poznana osebnost. V Ameriki je zelo mnogo bogatih Svedov in zato si lahko predstavimo, kako bogat je bil ta mož nekoč, ko so ga imenovali >kralja Klondykeja<. Končal pa je svoje življenje v največji revščini, popolnoma zapuščen od tega sveta. Konec njegovega življenja je bil daleko žalostnejši, kakor pa začetek, ko se je kot ubog mornar podal v širini sveta. Tekom svojega življenja je doživel nešteto pustolovščin, ki so mu prinesle bogastvo in končno tudi revščino.

V Elfvergenu je plula kri Vikingov, ki se še danes pretaka po žilah mnogih Skandinavcev. Vedno jih od časa do časa prime veselje do pustolovščin, do drznih podjetij in potovanj. Ne manjka jim za to hrabrosti, drznosti in odpornosti. Pomislimo samo na drzne polarne raziskovalce, ki so se večinoma rekrutirali iz skandinavskih dežel, pomislimo na prvega prekoceanskega letalca Lindbergha, ki je po rodu tudi Skandinavec. Eno pa manjka tem potomcem slavnih Vikingov, namreč kritični pogled na obsežnost in vztrajnost njihovih moči in na težave začetega podjetja. Zato so se v mnogih slučajih njihova podjetja ponesrečila, pomislimo samo nesrečni izid Andreejeve ekspedicije. Toda kaj je mar potomen slavnih Vikingov za posledice svojih podjetij in pustolovščin. Pustolovščine jih minkajo in izvabijo, pri tem pa niti malo ne pomislijo na uspeh ali neuspeh svojega podjetja. Take vrste človek je bil tudi Elfvergren. Kot mlad mornar je zapustil svojo domovino, prišel na divji zapad Severne Amerike, kjer si je kot ketač zlata pridobil ogromno premoženje. To premoženje mu seveda ni padlo kar iz neba, moral je zanj precej pregarati, toda to ga je le še bolj spodbujalo. Bogastvo mu je bilo le sredstvo, da se je lahko spustil v nove pustolovščine. Izviral je usodo toliko časa, da mu je zadala odločilni zadnji udarec, ki ga je pahnih v popolno revščino.

Leta 1897. se je podala slavna trail-ekspedicija v Alasko. Vodja te ekspedicije je bil Elfvergren, ki je bil tedaj star 42 let. Strahoviti so bili napori in težave, ki jih je morala prestati ekspedicija. Samo 5 od 36 udeležencev je ostalo živih. Imeli pa so srečo in so našli ogromen zaklad zlata. Elfvergren se je vr-

nil z ekspedicije kot silno bogat mož in je bil sprejet kot kak zmagovalec. Imenovali so ga >kralja Klondykeja< in ga celo opevali v pesmih. Mož pa ni bil zadovoljen s tem, da bi potrebel na svojih favoritih. Prodal je svojo pravico za iskanje rud neki družbi za več milijon dolarjev in odšel v Kalifornijo. Tam se je oprijel sadjarstva. Ta posej pa je bil zanj preveč miren in se ga je radi tega hitro naveličal. Nagnenje do pustolovščin ga je gnalo dalej. Lepega dne je zapustil solnčno Kalifornijo in se podal v Južno Ameriko, kjer je nekaj časa blodil sem in tja in naložil mnogo svojega premoženja v tamkajšnja podjetja. Tedaj pa ga je zapustila njegova nezaslišana sreča. Revolucija in upor so uničili vse njegove visokoleče načrte, investirani denar je šel k vragu in mož je bil kmalu tako reven kakor ob početku svoje karijere. Bil pa je mož, ki se ni dal tako hitro oplašiti. Poskusil je on sam z revolucijo. V Hondurasu se je postavil na čelo upornikov in nastopil zmagoščeval pot, ki mu je zopet prinesla premoženje. Toda kaj kmalu se je sreča zopet obrnila od njega. Bil je poražen in je moral bežati. Brez sredstev se je vrnil v Severno Ameriko. Še enkrat je poskusil svojo srečo kot iskalec zlata. S svojimi nedanji tovariši se je podal vnovič na lov za zlatom. To pot pa so imeli smolo in podjetje se je ponesrečilo.

Elfvergren pa je postal star in ni imel več svoje nekdanje moči in podjetnosti. Vedno globlje in globlje se je pogrezal. Postal je vagabund in te dni je umrl v revščini, star 75 let.

Katastrofa R 101 povzročila 240 milj. škode

Angleški list >Daily Express< poroča, da znaša škoda, ki jo trpi angleška državna blagajna radi katastrofe zrakoplova R 101, 900 tisoč funтов šterlingov t. j. okrog 240 milijonov dinarjev. Gradba obeh ogromnih zrakoplovov R 100 in R 101 je stala nad dva milijona funтов šterlingov (nad 500 milijonov dinarjev). V zvezi s tem poroča list, da je R 101 že meseca junija tega leta pri poizkusni vožnji doletela težka nesreča. Ta nesreča se je pripetila 20. junija, pa jo je ministrstvo za letalstvo zamolčalo. Takrat je zrakoplov po štiriurnem letu nenadoma padel. Pri preiskavi zrakoplova so ugotovili, da je imel obod zrakoplova okrog 60 velikih lukenj, ki so nastale vsled drgnjenja oboda ob železne dele.

Skupina Laponcev in Laponk potuje po Evropi. Gostje s skrajnega severa vzbujajo povsod veliko zanimanje s svojimi narodnimi nošami.

Brez lastne krvide poročen

Mlad mož iz madridske družbe se je nedavno podal na pristojni urad, da bi vse potrebno ukrenil za poroko. Uradnik je pregledal papirje, izvlekel debelo knjigo, odpril zaledjeno stran, bral, se začudil, še enkrat bral, zmajal z glavo in stopil z resnim obrazom k mlademu možu. >Gospod,< je dejal strogo, >Vi ste gotovo prepričani, da se Vaši želji ne more ugoditi. Vprašani ga je ves začuden pogledal: >Pa zakaj ne?< — >Čisto enostavno, ker ste že poročeni. Vi ste se, kakor stoji tu črno na beli, 8. januarja 1929 poročili z gospodijo X.< — >Čuje, jaz si prepovedujem take neokusne šale!< je ogorčen vzkliknil mladi mož. >Vi morate tu resno in stvarno z menoj razpravljati.< — >Prosim lepo — tako resno in stvarno, kakor želite,< je odvrnil uradnik. >Tako Vas bom naznani radi pozkušenega dvoženstva.<

Ovadba je sledila in mladi mož se je moral zagovarjati. Z mirno vestjo je lahko zatrjeval, da omenjene gospodijo X. sploh ne pozna in da se še nikdar ni z nobeno žensko poročil. Ker so vse priče to njegovo izjavo potrdile, je bil obtoženec oproščen.

Toda s tem mučna zgodba za mladega moža še nikakor ni bila rešena. Oče njegove

neveste mu je odločno dal razumeti, naj za enkrat nikar več ne obiskuje hiše svoje izvoljenke. Je pač pri pristojnih oblastih zapisan kot poročen in ta madež ostane na njem, dokler se zadeva končno ne pojasi.

Nato je vložil brez lastne krvide poročeni tožbo proti >neznancu< radi zlorabe njegovega imena. Ze po kratkih poizvedovanjih so tega >neznanca< ugotovili, kot zelo znanega, namreč dobrega prijatelja nesrečnega ženina, gospoda N. Ta N. je bil že dolgo časa poročen, vendar pa je povsod svoj zakon prikrival. Pred dvema letoma se je seznanil z gospodično X. Ker je obljubljeno poroko vedno odlagal, ga je oče gospodične X. trdo prijet in mu zagrozil s strašnimi kaznimi, če takoj ne izpolni svoje oblube. Gospod N. je cele ure tavjal po mestnih ulicah, dokler mu proti večeru ni prišla >rešilna< misel. Obiskal je svojega prijatelja in mu skrivaj vzel njegove dokumente. S pomočjo teh papirjev je kmalu nato poročil gospodično X. Sedaj sedi gospod X. za omrežjem, kjer ima dovolj časa, da premišljuje o svojih lepih grehih.

— PEGE —
odstrani takoj in brez sledu „Creme Orizo“
dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Založba: „Cosmochemia, Zagreb, Smičiklasova 23. Telefon 49-99“

K otvoritveni seji novega nemškega državnega zbora dne 15. oktobra 1930

Voditelji posameznih nemških strank hite v državni zbor. Od leve na desno: Starostni predsednik Herold, državni kancler Brüning, državni minister za delo Stegerwald, državni minister za prehrano Schiele, berlinski voditelj narodnih socialistov Göbbels, Hugenberg, bivši državni kancler Müller, bivši državni minister Hilferding.

Hans Dominik:

Moč treh

Roman iz leta 1955.

Izpremenilo se je, ko je stopil Logg Sar v tamki krog. Po tem, kar je povedal mladi mož, je bil sorodnik obeh žensk. Toda sedanje živahno občevanje je kmalu zabrisalo stare spomine in zastarane zvezne. Mr. Logg Sar ali, kakor so ga tamki klicali, Silvester je postal drug gost v Hartejevi hiši. Samo dr. Glosin se ni, kakor je bilo videti, radoval tega. Res je bil zmirom vlijeden in je radovale dovolil, da uporablja Silvester delavnico. Toda že sama doktorjeva prisotnost je učinkovala moteče in mrzlo.

Zgodilo se je, kakor je bila usoda odločila z obema mladima človekom. Iz zavesti sorodstva je zraslo lahno nagnenje in iz tega duševna skupnost, ki je postajala vedno globlja in prisrčnejša. Silvester Bursfeld bi bil lahko povsem srečen, da ni bilo tu dr. Glosina. Ne samo, kadar je bil on tu, ampak tudi še v naslednjih dneh je bila Jana redno spremenjena. Kazala se je potem tako izredno hladno in mrzlo, da bi bil Silvester večkrat obupal nad njeno ljubezni. Šele po več dneh je zadobila staro prisrčnost v obnašanju in zdelen se je, da se ni te sprememb niti sama zavedala.

Po naključju je izvedel Silvester za uganko. Nekaj dne je našel Jano speco v delavnici na stolu. Kljub vsemu njegovemu prizadevanju se je prebudila šele čez četrte ure in potem je trdila, da ni spala. Takrat se je Silvester prepričal o svoji domnevi. Ni bilo dvoma, da je dr. Glosin porabil Jano za hipnotične poizkuse. To je bila zloraba po Silve-

strovem mnenju. Svoje odkritje je ohranil zase, sklenil pa je, da bo klical doktorja na odgovor. Prišlo je drugače. Malo dni nato je Silvester izginil, ne da bi bil prej govoril o potovanju in brez slovesa.

Bilo je ob štirih popoldne šestnajstega junija. Pred vrati v senci starega oreha je sedela gospa Hartejeva v svojem naslonjaču, poleg nje v pletenem stolu je slonela Jana. Glavo s pravilnim profilom je naslanjala na blazinico, na katero so padali gosti in težki, svetloplavi lasje. Solnčni žarki so silili skozi vejevje starega drevesa in odsevali na laseh in lichih v raznih barvah. Ljubka slika. Toda vse na tej sliki je bilo kakor dih. Mogel si se ustrašiti take nežnosti, ki je pri ljudeh kakor pri cvetlicah lastna le najbolj venljivim cvetom.

Jana Hartejeva je vezla. Njeni drobni prsti so spretno vbadali zaporedoma in oblikovali v težki svili vzorec rdeče vrtnice. Toda s svojimi mislimi ni bila pri delu. Njen izraz je pričal, da jo tlačita skrb in tuga. Sence pod očmi so pričale o prečutih nočeh; njena bleda lica so se povečavala nadzemskost njene cele prikazni. Z vzdihom je izpustila delo.

>Danes je minul teden, odkar je bil Silvester zadnjikrat pri nas.<

>Morda imaš nepotrebne skrbi, moje dete. Mislim, da je moral nenadoma odpotovati... v naglici je pozabil, da bi nas obvestil.

>Pozabil?<

Bridko je vzdrgetalokrog Janinih usten.

>Jana, kaj ti je?<

>Pusti, mati! Vem, da si tudi v tovarni ne znajo razlagati, kam bi bil tako hipoma izginil. Tam mislio... in jaz se bojim... notranji glas mi zatrjuje, da je postal žrtev nesreče ali morda... zločina.<

Skrila je v rokah svoj obraz in zaman skušala zadržati solze, ki so ji tekle po licih.

>Nemogoče, dete. Nedolžni, ljubezni mož. Kdo bi mu hotel kaj hudega? Razen z nami ni občeval z nikomer v mestu. Kaj, ko bi vprašali dr. Glosina za svet. Saj je reklo, da bo prišel danes popoldne. Morda nam lahko pomaga.

Jani sta omahnili roki.

>Dr. Glosin?<

Vzdrgetala je po obrazu. Široko je odprla oči in zatrepetala je po celem vitkem telesu.

>Dr. Glosin... Da... On!<

Skoro preglasno se je izvilo iz njenih ustnic. Zamišljeno je zrla na gosto, košato listje nad seboj. Misli so se ji podile po glavi. Poskusili si razložiti sum, ki ji je vstal kar namah in nevede... Zaman. Ne najde nobene zvezne. Napet izraz v njenih potezah se umakne razočaranju. Kaj je bilo to, kar ji je bilo za trenutek povsem jasno pred očmi in se je znova zmedil in zabrisalo, tako da je izgubila vsako zvezzo?

Vrata v vrt so klopnila in zdrznila se je.

>O, dr. Glosin!<

Strah in pričakovanje sta se borila v njenem izrazu.

>Klicali ste me, draga miss Jana. Evo me. Kako naj vam pomorem?<

>V pravem času prihajate, gospod doktor,< se je obrnila gospa Hartjeva na posetnika. >Že pred tednom je izginil Logg Sar. Stojimo pred uganko. Pomagajte nama, da jo razrešive.<

Jana je neumorno upirala svoj pogled v doktorjev obraz. Njene oči so gledale tako vprašajoče in boječe, kakor da se bo na tem mestu odločilo o njenem lastnem življenju.

Naša agrarna kriza

V naslednjem priobčujemo članek uglednega gospodarja o naši kmetijski krizi, ki pa podpirava s svojega stališča seveda — vprašanje agrarne reforme.

V časopisih se mnogo razpravlja o gospodarski in poljedelski krizi v naši državi. Člankarji razpravljajo o problemu z enoslovno ugotovitvijo, da je kriza naše gospodarske krize ruska konkurenca. Gotovo vpliva tudi ruska konkurenca, da padajo cene žit na svetovnem trgu, ker boljševiška vlada jemlje s silo ruskim kmetom žito zastonj in ga tako po semešo nizkih cenah vrže na inozemski trg. Toda ta ruska konkurenca ni edini in glavni vzrok naše gospodarske krize. Vzrok je tudi ta, da mi našega kmetijstva ne podpiramo dovolj, bodisi glede organizacije, prodaje poljedelskih proizvodov, bodisi glede kreditov za kmetovce. Teoretično ugotovitev tu ne pomagajo niti, treba je aktivno posegi vmes.

Slovenija je imela pred svetovno vojno za tedanje razmere precej razvito živinorejo. Stajerji so z mlekom v prečesnji meri začali Gradec, prejšnja Kranjska pa Trst, Reko in Opatijo; poleg tega je bil precej konzument tudi Ljubljana. Tako je imelo mlekarstvo, ena glavnih panog našega kmetijskega gospodarstva, dobra tržišča, in je posestnik, ki se je pečal z njim, priljubil izhajati. Tudi konjereja je bila na prečesnji višini; gojili so konji, ki so se izvazali deloma v Italijo, deloma pa jih je kupovala avstrijska vojska uprava. S prevaratom smo izgubili te glavne odjemalce.

Dodim so sas države, kakor Avstrija in Nemčija z veliko eneržijo ustvarile lastno agrarno proizvodijo, smo mi zamudili naši potrebni tržišča za naše agrarne proizvode. To zamudo zdaj bridko občuti naš kmet, ki svojih izdelkov ne more vnovčiti.

Namesto potrebnih ukrepov na gospodarskem polju, se je pa pri nas začela izvajati agrarna reforma, in ž je načelno raziskovali veleposetenje. Torej je mesto načela: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal, zavladalo načelo: Ako sam nimaš, pa drugemu vzemši.

Mesto, da bi se podpiral že obstoječi mali posestnik in se mu dala možnost boljši prodati svoje proizvode, se je zemlja, ki se je odvezla veleposeteniku, razdelila med ljudi, ki niso imeli ne sredstev, ne živine, ne erodir za uspešno obdelovanje zemlje. Ako se mora sedaj že kmet, ki ima obstoječo domačijo, izseliti v Ameriko ali Francijo, da z ročnim delom zasluži toliko, da reši

svoje posestvo dolgov, potem je nespametno ustvarjati še slabše eksistence. Kajti, ako dodelimo kmetu zemljo, s tem še ni rešen problem: imeti mora še hišo, živino in stroje. Ako država nima denarja, da bi mu dala za nabavbo potrebnega brezobrestnega posojila, je vsa agrarna reforma nesmiselna.

Med tem ko je bila n. pr. Avstrija do pred kratkim uvozna država za poljedelske proizvode, je v teku 10 let svoje poljedelstvo tako povzdrnila, da bo kmalu vse produciralo doma. Živinorejo pa je tako razvila, da krije ves domači trg: izvaja pa plemenško živino. Ravno tako Nemčija.

Tu tudi neugoden efekt naše gospodarske politike. Jugoslavija, poljedelska država, svojih produktov ne more več prodati v Avstriji, ker se je ta s carinami zaprla. Pač pa je žerebčna Dravske basovine importirala iz Avstrije štiri žerebce v skupni ceni 140.000 Din. Tudi tukajšnji gojitelji živine so uvozili iz Avstrije več vagonov plemenške živine. Ako se bo delalo tako, potem je naš kmet izgubljen.

V Jugoslaviji je 2.7 milijonov malih posestnikov, ki vse občutijo gospodarsko krizo. Tu naj nastopi agrarna akcija, da se tem ljudem, ki so važen steber naše agrarne države, pomaga. Glavnó je, dati našim malim kmetom eksistenčno možnost in boljšo bodočnost. Naš problem ne sme biti: komu naj se zemlja odvzame in komu dodeli, marveč kako odpomoči kmetovalcem, da prodajo svoje proizvode po boljši ceni, in tako utrditi njih gospodarski položaj.

To bi se lahko napravilo z ustanovitvijo proizvodnih zadrug v širšem obsegu. Izključiti bi se moralno vsako nepotrebno trgovjanje in prekupovanje s poljskimi pridelki. Zadruge bi morale kupovati naravnost od kmeta in mu dati primerno naplaciščo na račun. S tem bi se zabranilo, da bi prekupovalci izkorisčali neugoden gospodarske prilike našega kmeta in mu za semešo nizko ceno odkupili pridelki. Člani zadrug bi morali biti kmety sami, ki bi z razumevanjem podpirali eden drugega.

Dalej bi se morala naša država pri sklepanju trgovskih pogodb s sosednjimi državami predvsem ozirati na interese našega kmeta, in uvoz industrijskih proizvodov spraviti v primerno razmerje z izvozom naših agrarnih izdelkov. — Tako bi se v prih našega kmeta regulirale cene za naše pridelke za tu- in inozemstvo.

Belgrad. 7% inv. pos. 88 (10.000), agrari 55 do 56, vojna škoda 444—446.50, po zaključku 444 do 445 (866 kom.), XII. 448—453 (5600 kom.), Tob. srčke 27 bl., 7% Bler. pos. 90.50 den., 7% pos. Drž. hip. banke 78—80.

Dunaj. Don. sav. jadr. 88.50, Wiener Bankverein 17.40, Creditanstalt 47.20, Ecompteges. 159, Union 23.50, Aussiger Chemische 157.75, Ruše 34.25, Guttman 17, Mundus 150, Alpine 19.75, Trboveljska 44.25, Kranj. ind. 39.25, Prager Eisen 346, Rima Muran 77.35.

Zitni trg

Na današnjem zitnem trgu je vladalo mrtvilo. Radi neugodnega vremena kupčija počiva in so cene ostale neizpremenjene. Tendenca pa je nadalje negotova in kaže celo navzdol.

Novi Sad. Pšenica 79.80 kg bč. 147.50 do 152.50, pot. 152.50—155, gor. bč. 155—157.50, ban. Tisa Šlep 147.50—150, ban. Bega Šlep 147.50—150, g. ban. 147.50—150, j. ban. 79 kg 142.50—145, sr. 78 kg 137.50—140, slav. 78 kg 132.50—137.50. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 17 vagonov, oves 1 vagón, ječmen 1 vagón, koruza 31 vagonov, moka 3 vagoni, otrobi 2 vagona. Tendenca neizpremenjena.

Budimpešta. Tendenca slaba. Promet majhen.

Pšenica: okt. 15.22—15.24, zaklj. 15.22—15.24, marc.

16.20—16.22, zekl. 16.20—16.21; maj 16.60—16.63,

zaklj. 16.60—16.61. — Rž: okt. 8.65; marec 9.50 do 9.60, zeklj. 9.50—9.51. — Koruza: maj 12.24 do 12.35, jakli. 12.31—12.33. — Transit maj 10.95—11, zeklj. 10.90—11.

Les

Povpraševanje je za borov jamski les 2, 2.50 m 18—20 cm, deske 33 mm od 2 m dalje, od 18 cm srednje širine dolje; za jelove palice 24×24 mm 2—4 m 50 cm, za jelove deske 100 kbm. 18 mm 4 m 17—40 cm, za večjo množino rezanih drv 20, 25, 33 cm, srednji premer 10 cm, 1 vag. par. slav. bukovine 1—1.90, 2—5 m, 3—5 cm, 15—35 cm 27—100.120, za slav. hrast boules, za 1 vag. buk. 40, 60, 80, 100 mm od 2 m dalje, za 1 vag. jelovih kratic 25 mm od 1.50 m dalje, za 15.000 hlodov smreka-jelka-bor, za obode za rešeta 170 cm, 9 cm, 1 cm, za večjo množino buk. oglja 50% canello dob. ted. 2 vag. — Ponuja pa se 100 kbm. 5—8 cm, 25—50 cm hrastovih frizov.

Na ljubljanski borzi sta bila zaključena dva vagona tramov. Tendenca neizpremenjena.

Hmelj

Nürnberg, 13. okt. as. Pripeljanih je bilo 250 bal. Istočato je bilo tudi prodanih 250. Plaćalo se je za planinski hmelj prve vrste 60—65 mark, za hallertauski 60—80, za boljši srednji 90—95, I. 100 do 108 mark. Za srednji aichgrundske 40—45 mark. Zanimanje za hmelj je v splošnem večje. Tendenca še nadalje čvrsta. Inozemski hmelj brez kupčije.

Zivina

Dunajski govej sejem. (Poročilo tvrdke Saborski & Co.) Prigrajan je bilo 2444 komadov. Med temi 100 iz Jugoslavije. Jugoslovanski biki: Na kontumacnem trgu je bilo pripeljanih 14 iz Poljske. Notirali so: voli I. 1.65—1.80, najboljši 2.05—2.15, II. 1.45—1.60, III. 1.30—1.40. Krave I. 1.25—1.35, najboljši 1.45, II. 1.10—1.20. Biki I. 10 do 1.30, najboljši 1.35. Klavna živina 0.50—0.80.

Iz službenih obiav

Izpremembe v trgovinskem registru: Kera- mični in gradbeni material, L. Battelino & Co., d. z. o. z. v Mengšu (5000 Din); Fellacher Rado, Battelino Alcijon — Pristavec & Golja, lesna in- dustrija, d. z. o. z., Preserje pri Ljubljani (100.000 Din); Pristavec Leopold, Golja, Franc).

Izpremembe: Kranjska industrijska družba (tehn. ravn. ing. Dostal Leo, prok. dr. Viktor Somogyi, Sikor, d. z. o. z., Ljubljana) izpremembe družabne pogodbe, izbris prok. ing. Koronini Maks); Svečarna Pax, Kopac & Stele, d. z. o. z., Ljubljana, vpis članov nadzorstva: dr. Franc Kušovec, Miskar Janko, dr. Ivo Benkovič.

Vpis v zadružni register: Vodovodna zadružna v Makolah, r. z. d. o. z.

Občni zbor. Carl Pollak, d. d., Ljubljana, 29. oktobra ob 11.

Odpravljeni konkurzi: Traun Pavia, trgovka v Mariboru (sklenjena prisilna poravnava), Franzl Ježeta in zapuščena po Jožetu Franzl iz Kamnika (vsota masa razdeljena), Vincenc Kveder, trgovec v Žalcu (sklenjena prisilna poravnava).

Dražba lova. Dne 24. t. m. ob 9.00 v prostorijah okr. načelnstva Maribor desni breg soba št. 35

Ljublj. drama: Kraljična Haris

Drama v treh dejanjih, Spisal A. Leskovec. — Premijera dne 11. oktobra 1930.

do skrajnosti izdelan dialog in brušen dočip. Igra je uspela in porazila, a ogrela ni. Občinstvo je čutilo bolj njen težo kakor moč.

Igranje posameznih oseb je bilo hvalevredno, bolje bi še bilo, če bi bil g. Levar govorno razpoložen — večinoma pa ni bilo razumeti — in ko bi bila gdč. Boltarjeva docela zdrava. V spoštnem so bile ženske vloge na visku. Ga, Nablocka je problematično. Sabino prepojila z vsem svojim bogatim oblikovnim znanjem in je bila zlasti v prvem dejanju čudovita — v plesu (II. dejanje) je bila nekam media, v III. dejanju bi si jo želel še bolj demonično. Za svojo igro je dobila mnogo cvetja.

Svoje vrste karakterna umetnica je bila gospa Istenička gospe Medvedove, polna ostrih, pritirenih potez, zvokulja, kakor pravi sama; prav tako je odlična stvaritev Osojnike gospe Marije Vere, ki poudarja predvsem znaujočo materinsko skrb. Gdčna Boltarjeva je igrala Helenu preprosto dobro, a njena igra še ni svodna. — Med moškimi je bil Knez g. Skrbinska do enostavnosti urejena, z izredno disciplino in tenkostjo dognana oseba in odlično igrača. — Svoje vrste karakterna umetnica je bila gospa Istenička gospe Medvedove, polna ostrih, pritirenih potez, zvokulja, kakor pravi sama; prav tako je odlična stvaritev Osojnike gospe Marije Vere, ki poudarja predvsem znaujočo materinsko skrb. Gdčna Boltarjeva je igrala Helenu preprosto dobro, a njena igra še ni svodna. — Med moškimi je bil Knez g. Skrbinska do enostavnosti urejena, z izredno disciplino in tenkostjo dognana oseba in odlično igrača.

F. K.

„Skrijančkov gaj“ v mariborskem gledališču

Car Leharjeve glosbe je, ki daje navedeni opereti noto; užgal je ta skladba ob eksaktnej interpretaciji dirigenta Lojzeta Herzoga. V obilie dolžnosti se lomi in peha pozrtvalni dirigent ter izpoljuje neodrejeno število dolžnosti: dirigent ter izkorepetitor ter potprežljivi pevski učitelj nadbudi novincev in začetnikov; bržčas opravlja še katero izmed častivnejših funkcij. Herzog je eden izmed stebrov mariborskega teatra. Libreto pa obiluje na kopici situacijskih floskul, šablonsko operativni privlačnosti ter dogodljajskih narejenosti. Oderska priredba je napravila vrhu tega še vtiš, da sloni na — berglji, bržčas na — vložki, s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do skrajne nujnosti. Leskovčev delo pa je oblikovno in vsebinsko skrajno tvorna možnost: spoj retročne in absolutne drame. Zato je delo težko tudi za občinstvo, kaj šele za igrača. Igra je vodil g. Lipah in jo izdelal z veliko pleteto, skoraj s prevelikim strahom, da se ohrami ves slog igre. Čutil je, da bi s teatraličnostjo do sk

Pozor! Automobilisti!**Pozor!**

Specijalna delavnica za tapeciranje in „duco“ čičanje avtomobilov

MARTIN MALI - Domžale

Točna izvršitev!

Solidne cene!

MALI OGLASI Vsaka drobna vrstica 1:50 Din ali vsaka beseda
50 par. Najnajčji oglasi 4-5 Din. Oglasi nad
devet vrstic se računajo višje. Za odgovor anamko!
Na vprašanja brez znamke ne odgovarjam!**Sprejemamo sposobne ljudi**

za prodajo »Slovenca« v kolportaži po Ljubljani. Zasluzek zagotovljen. Oglasiti se v upravi »Slovenca«, Kopitarjeva 6, pri propagandnem oddelku v II. nadstropju

Službe iščejo**Šofer**

prost vojaščine, z daljšo prakso, kavcijske zmoko, išče stalnega nameščenja v bližini Ljubljane. Ponudbe na upravo »Slov.« pod: Trezen šofer 11.795.

Vdova

še mesta kot prodajalka kruha v kakšni pekarni; gre na deželo in v mesto. Naslov v upravi »Slovenca« pod: 31. 11793.

Službodobe**Mlinarja**

ki je zmožen samostojno delati v valičnem mlinu, sprejemem. Nastop takoj. Ivan Rus, Mokronog.

Sprejemem dekle

k dvema otrokom, lepega vedenja 14-16 let stara, zmožna lepega govorjenja, nastop takoj, plača po dogovoru. Franc Pirkovič, trgov., Ribnica, Dolenjsko.

Iščem kuharico

ki bi opravljala tudi druga hišna dela, biti mora pridina, snažna in poština. Nastop službe 1. nov. Plača po dogovoru. Franc Pirkovič, trgov., Ribnica, Dolenjsko.

Denar**Družabnika**

iščem k trgovini mešan-blaga zaradi povečanja prometa v večjem industrijskem mestu. Ponudbe pod: Kapital 123. št. 11.801 na ogl. odd. Slov.

Špecer, veletrgovina

mnogo let obstoječa v večjem mestu Slovenije, na prometni točki, sprejme držabnika, ki bi posebno sodeloval. Morati strokovno izobražen in imeti primerena denarna sredstva na razpolago. Ponudbe na upravo Slovenca pod: »Družnik.«

Najbolj pošteno

Vas posreže z zimskimi oblačili

J. Maček

Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

V neizmerni žalosti naznanjam vsem prijateljem, sorodnikom in znancem, da je prelijuba gospa

Antonija Topolovšek

soproga šolskega upravitelja v p.

dne 11. oktobra t. l. po dolgi, mučni bolezni, previdena z sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb drage pokojnice bo v pondeljek 13. oktobra ob 10 zjutraj.

Vinagrica p. Trebnjem, 11. okt. 1930.

Zalujoči soprog in sorodniki.

GRAMOFONISTI!**ZAMENJAVA STARIH RABLJENIH GRAMOFONSKIH PLOŠČ**na splošno
samo se do**31. oktobra t. l.**Od tega dne dalje velja
to samo za plošče, ki
so bile kupljene pri nas**»GRAMOFON«****A. RASBERGER LJUBLJANA**

Miklošičeva cesta štev. 34

Zahajevanje takoj tozadnevi
prospekt na naše sezname
plošč!**1000 dinarjev**plačam, ako Vaša kurja očesa, bra
davice, trda koča, bule ne izginejo
v 3 dneh brez bolečin, brez nevar-
nosti, brez noža, brez vnešne z-
dravniške pripravljenosti RIA-
balzamom. Gospod godzini svečink
L pisec: „18 let sem trpel na kurjih
očeh, vsak devet v vsak korak
mi je povzročil bolec ne RIA-bal-
zam je s koreninami odstranil moja
kurja očesa“. Enako pišeta vladini
zdravnik dr. Bodenstein in grofica Zepelin. — Cena z
jamstvenim pismom 8 Din. 3 lomki 15 Din. — Dr. Nik.
Kameny. Košice, poštni predel 12 R 25, Češka Slovaška.**Posestva****Hiša v Ljubljani,**
enodružinska ali parcela
se kupi. — Pondube na
poštni predel 338.**Nova hiša**v okolici Maribora z 650
kv. metrov vrtja, 2 kuhi-
nji, 3 sobe, shramba, klet,
pralnica, elektrika, vodo-
vod, opločeno se takoj
prodaja za 115.000 Din. —
Ponudbe pod: »Tako« na
»Slovenca« v Mariboru.**Suhe gobe**zadnje rasti - kupujem
po najvišjih tržnih ce-
nah. — Ponudite povzro-
čeno z navedbo cene
tvrdki Peter Šetina, te-
lefon 1, Radeče - Zidaní
most.**Želod**cerov, kupuje Kelinska
tovarna v Ljubljani.**Kupim borove hlove**

ravne za žago od 4-6 m

dolge, od 25 cm naprej
debeli. Ponudbe franko

vagon Medvode ali fran-

ko vagon nakladalna po-

staja na F. Tome, lesna
industrija, Medvode.**Srečke italijanskega****Rdečega kriza**kupimo. — Upravnštvo
»Merkurja«, Selenburgova
ulica 6/II, telefon 30-52.**Fotoaparat**

10×15 ali 9×12, dobre

znamke, kupim takoj. —

Ponudbe z opisom apa-

rata na upravo »Slov.«

pod šifro »Bled« št. 11664.

Vrednostne**papirje**

srečke, obligacije, delnice

kupuje upravnštvo »Mer-
kur«, Ljubljana, Selenbur-
gova ulica 6/II, tel. 30-52.**Ia bukovih drv**

brez okroglic kupim večjo

količino. — Najskrajnejše

ponudbe na Drvara, Za-

reb, Kamaufova 3.

Vskovrstno**zlatu kupuje**

po najvišjih cenah

ČERNE, juvelir, Ljubljana,

Wolfova ulica št. 3.

Kupim vsako množino**divjega kostanja**

trgovina

Ljudevit Sirc, Kranj.

Razno**Vaš poljub**

razočara, ker se vedno

kadi te. Nikroprost, ki

stane franco 76 Din. Vas

odvadi takoj. — Lindič,

Ljubljana, Komenskega 36.

Dne 11. oktobra t. l. po dolgi, mučni

bolezni, previdena z sv. zakramenti,

mirno v Gospodu zaspala. Pogreb

drage pokojnice bo v pondeljek 13. oktobra

ob 10 zjutraj.

Vinagrica p. Trebnjem, 11. okt. 1930.

Zalujoči soprog in sorodniki.

Zaljuboči soprog in sorodniki.